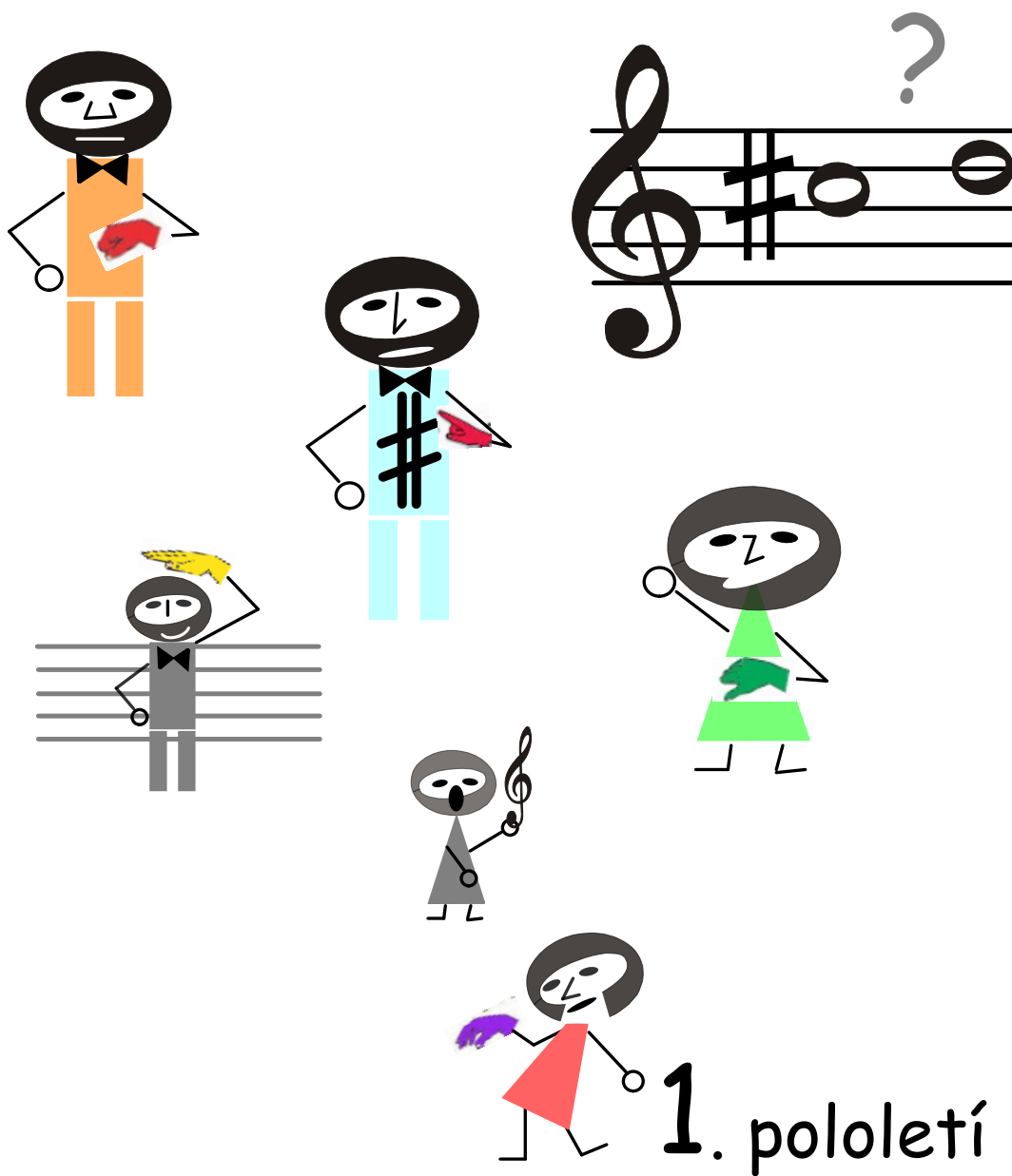

Hudební nauka

4. ročník

Použitá literatura:

Martin Vozar: Hudební nauka pro ZUŠ, pracovní sešit 4. ročník.
RITORNEL 2. vydání Ostrava 2007

Martin Vozar: Sbírka úloh z teorie. Hudební nauka I. a II. díl

Jiří Válek: Italské hudební názvosloví. PANTON 1976

Jaromír Gelnar: Národní zpěvník. SUPRAPHON 1968

Karel Plicka: Český zpěvník. Vydavatelství Družstevní práce Praha 1949

Leoš Janáček: Moravská lidová poezie v písních. Bärenreiter Praha

Zpěvník pro 1. až 5. postupný ročník. SNP Praha 1955

Dagmar Lisá: Hudební nauka pro malé i větší muzikanty 1.
EDITIO BÄRENREITER PRAHA, spol. s.r.o. 2006

Aulis Sallinen: Italiaa. Repertoár sboru Pueri Gaudentes

Internetové zdroje:

Katalog lidové písně. Projekt digitalizace sbírek lidové hudby (Sušil). folksong.eu

PFUK Praha Katedra hudební výchovy, Diplomová práce Výběr písní k progresivnímu systému intonačních prvků v HV na 1. stupni ZŠ Jana Zichová. is.cuni.cz

Jméno a příjmení žáka:

Šk. rok: /

Učebna:

Obsah:

4. Zápis předznamenání durových stupnic do 7 křížků
5. Zápis durových stupnic a akordů s předznamenáním do 7 křížků
... procvič si zápis durových stupnic do 7 # (1) a (2)
8. Kvintové uspořádání durových stupnic s křížky, kvintový kruh
... procvič si kvintové uspořádání durových stupnic s křížky (1)
10. Zápis mollové stupnice, zápis předznamenání mollových stupnic do 4 křížků
11. - 12. Zápis mollových stupnic a akordů s předznamenáním do 4 křížků (1) a (2)
... procvič si zápis mollových stupnic a akordů do 4# (1) - (4)
17. Intonace, solmizace a fonogestika
18. Interval základní a odvozené
... procvič si intonaci základních intervalů pomocí nápěvků písní
20. Interval malá tercie a malá sexta v písničce
21. Interval malá sekunda a malá septima v písničce
... procvič si intervaly základní odvozené (1) - (3)
25. Dvojitě posuvky
... procvič si zápis a čtení not s dvojitými posuvkami (1) - (2)
28. Zápis předznamenání mollových stupnic do 7 křížků
29. Jak si zapamatovat pořadí mollových stupnic s předznamenáním do 7 křížků
... opakuji si zápis předznamenání durových a mollových stupnic
31. - 33. Zápis mollových stupnic a akordů s předznamenáním od 5 do 7 křížků (1) - (3)
... procvič si zápis mollových stupnic a akordů od 5 do 7 křížků (1) - (3)
... procvič si stupně ve stupnicích a akordy dur a moll
38. Kvintové uspořádání mollových stupnic s křížky
... procvič si kvintové uspořádání mollových stupnic s křížky
... procvič si solmizaci a fonogestiku v písničce (1)
... procvič si solmizaci a fonogestiku v písničce (2)
42. Takt, rytmus, takt dvoupůlový (allla breve)
43. Rozdělení tónů do oktáv
... procvič si rozdělení tónů do oktáv
45. - 46. Hudební názvosloví (1) a (2)
... procvič si hudební názvosloví (1) a (2)
... procvič si hudební názvosloví (3a) a (3b)
51. Enharmonická záměna tónů
... procvič si enharmonickou záměnu tónů
... procvič si půltóny, celé tóny a enharmonické tóny
... procvič si enharmonickou záměnu tónů s dvojitými posuvkami (1) a (2)
56. - 57. Notová osnova

Co musím umět na pololetní test

Tento výukový materiál je určen výhradně pro potřeby učitelů a žáků
Základní umělecké školy Voborského, Botevova 3114,
143 00 Praha 4 - Modřany

Autor: Běla Kliková

Software: Smart Notebook 10 - držitel licence ZUŠ Voborského, Praha 4 - Modřany

Co jsme se naučili ve 3. ročníku:

zápis durových stupnic s předznamenaním do 7 křížků

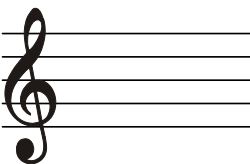
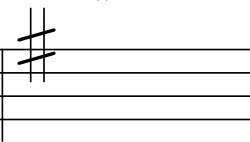
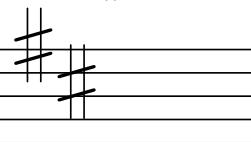
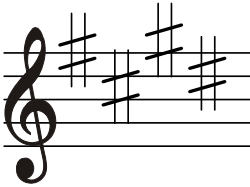
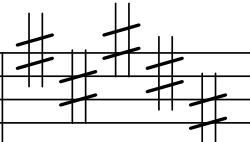
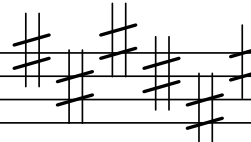
Ze 3. ročníku už umíme zapsat všechny durové stupnice s křížky i s bérky:

(G dur, D dur, A dur, E dur, H dur, Fis dur, Cis dur)
 (F dur, B dur, Es dur, As dur, Des dur, Ges dur, Ces dur)
 ! nezapomeň, že názvy durových stupnic označujeme velkými písmeny !

Vzpomeneme si, že úplný zápis durové stupnice obsahuje:

- 1) zápis předznamenaní za houslovým klíčem,
- 2) zápis 8 not podle jména stupnice,
- 3) označení půltónů svorkou,
- 4) zápis akordu za stupnicí s označením T5,
- 5) zápis obrátů T5 = T6 a T $\frac{6}{4}$,
- 6) jména not pod každou notou stupnice,
- 7) zápis hlavních stupňů: tónika, subdominanta a dominanta (T, S, D).

V přehledu si připomeneme správný zápis předznamenaní stupnic s křížky.

C dur má 0 # 	G dur má 1 # - fis 	D dur má 2 # - fis, cis 	A dur má 3 # - fis, cis, gis
E dur má 4 # - fis, cis, gis, dis 	H dur má 5 # - fis, cis, gis, dis, ais 	Fis dur má 6 # - fis, cis, gis, dis, ais, eis 	Cis dur má 7 # - fis, cis, gis, dis, ais, eis, his

0 #	1 #	2 #	3 #	4 #	5 #	6 #	7 #
C dur	G dur	D dur	A dur	E dur	H dur	Fis dur	Cis dur
	gorila	dojedla	ananas	Emil	honil	fis a	cis

Jak jsme zapisovali durové stupnice a akordy ve 3. ročníku:

zápis durových stupnic a akordů s předznamenáním do 7 křížků

Stupnice **G dur** má 1 křížek (fis)

g_1 a_1 h_1 c_2 d_2 e_2 fis_2 g_2 T_5 T_6 T_4^6

T S D

Stupnice **D dur** má 2 křížky (fis, cis)

d_1 e_1 fis_1 g_1 a_1 h_1 cis_2 d_2 T_5 T_6 T_4^6

T S D

Stupnice **A dur** má 3 křížky (fis, cis, gis)

a_1 h_1 cis_2 d_2 e_2 fis_2 gis_2 a_2 T_5 T_6 T_4^6

T S D

Stupnice **E dur** má 4 křížky (fis, cis, gis, dis)

e_1 fis_1 gis_1 a_1 h_1 cis_2 dis_2 e_2 T_5 T_6 T_4^6

T S D

Stupnice **H dur** má 5 křížků (fis, cis, gis, dis, ais)

h cis_1 dis_1 e_1 fis_1 gis_1 ais_1 h_1 T_5 T_6 T_4^6

T S D

Stupnice **Fis dur** má 6 křížků (fis, cis, gis, dis, ais, eis)

fis_1 gis_1 ais_1 h_1 cis_2 dis_2 eis_2 fis_2 T_5 T_6 T_4^6

T S D

Stupnice **Cis dur** má 7 křížků (fis, cis, gis, dis, ais, eis, his)

cis_1 dis_1 eis_1 fis_1 gis_1 ais_1 his_1 cis_2 T_5 T_6 T_4^6

T S D

... procvič si zápis durových stupnic a akordů s předznamenáním do 7# (1)

Doplň předznamenání k těmto stupnicím:

E dur(?#), G dur(?#), D dur(?#), A dur(?#),

Fis dur(?#), H dur(?#), Cis dur(?#)

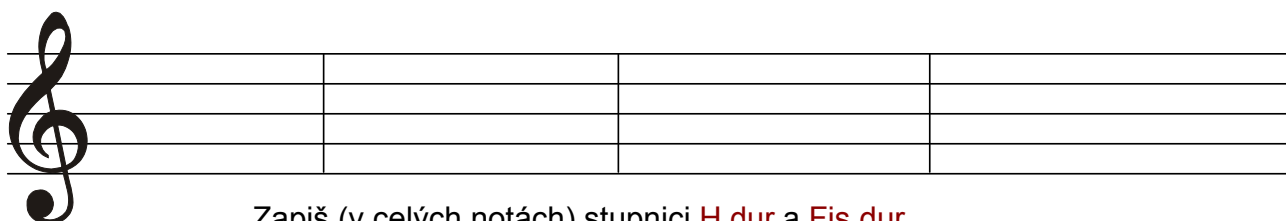
Do prázdných taktů zapiš předznamenání stupnic:

E dur

Fis dur

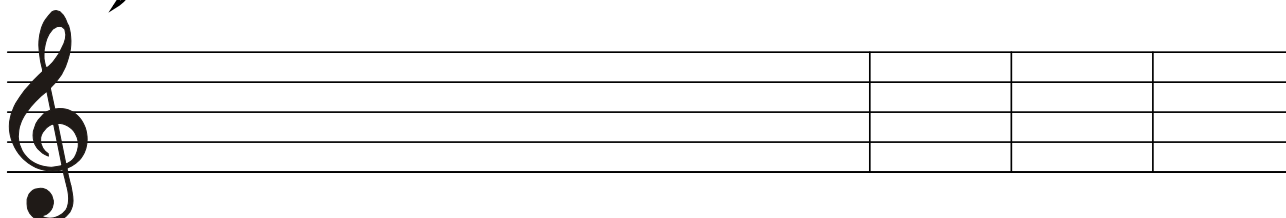
H dur

Cis dur

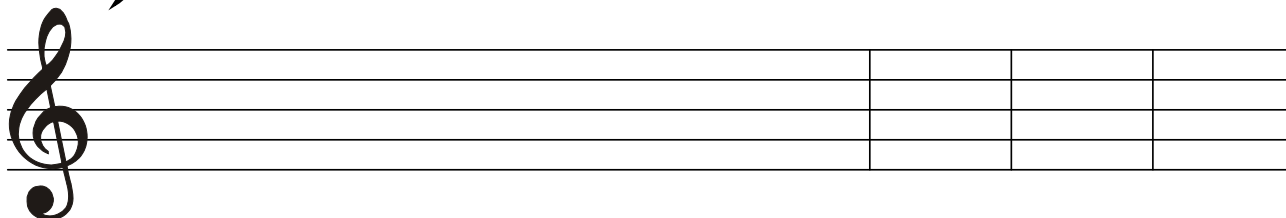
Zapiš (v celých notách) stupnici **H dur** a **Fis dur**,

- nezapomeň na předznamenání,
- označ oba půltóny,
- za stupnici doplň **T₅**, **T₆** a **T₄⁶**
- označ hlavní stupně.

..... T₅ T₆ T₄⁶

Pod každou notu napiš její jméno:

..... T₅ T₆ T₄⁶

Pod každou notu napiš její jméno:

... procvič si zápis durových stupnic a akordů s předznamenáním do 7# (2)

Zapiš (v celých notách) stupnici **Cis dur**,

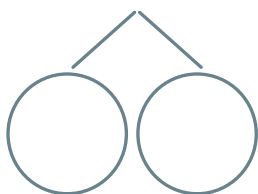
- nezapomeň na předznamenání,
- označ oba půltóny,
- za stupnici doplň **T₅**, **T₆** a **T₄⁶**
- označ hlavní stupně.

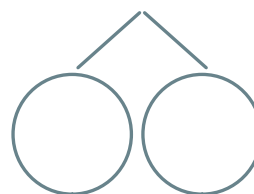
.....

Pod každou notu napiš její jméno:

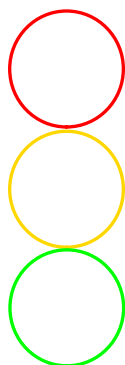
Doplň názvy vybraných tónů
ze stupnice **Cis dur**:

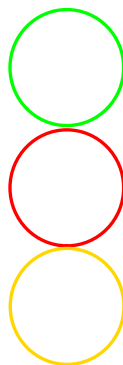
první půltón tvoří tóny:

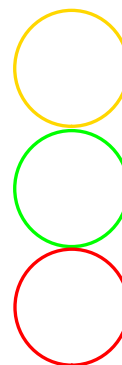
druhý půltón tvoří tóny:

T₅ tvoří tóny:

T₆ tvoří tóny:

T₄⁶ tvoří tóny:

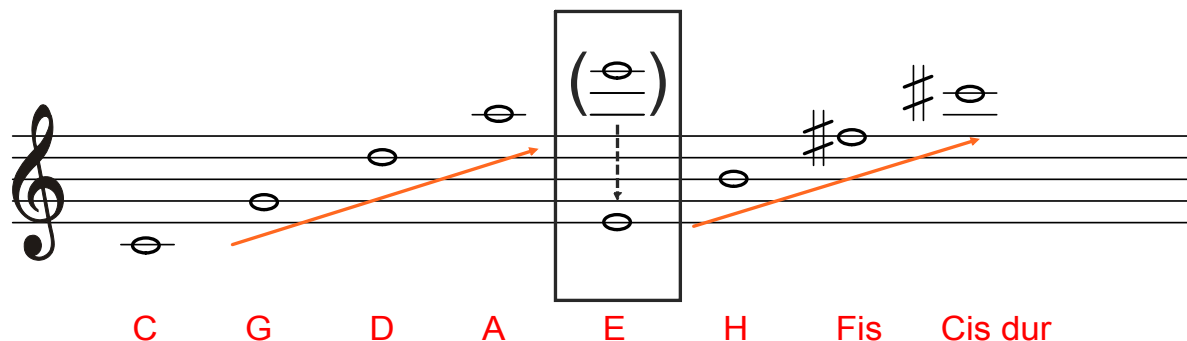
Hlavní stupně tvoří tóny:,,

Opakování ze 3. ročníku:

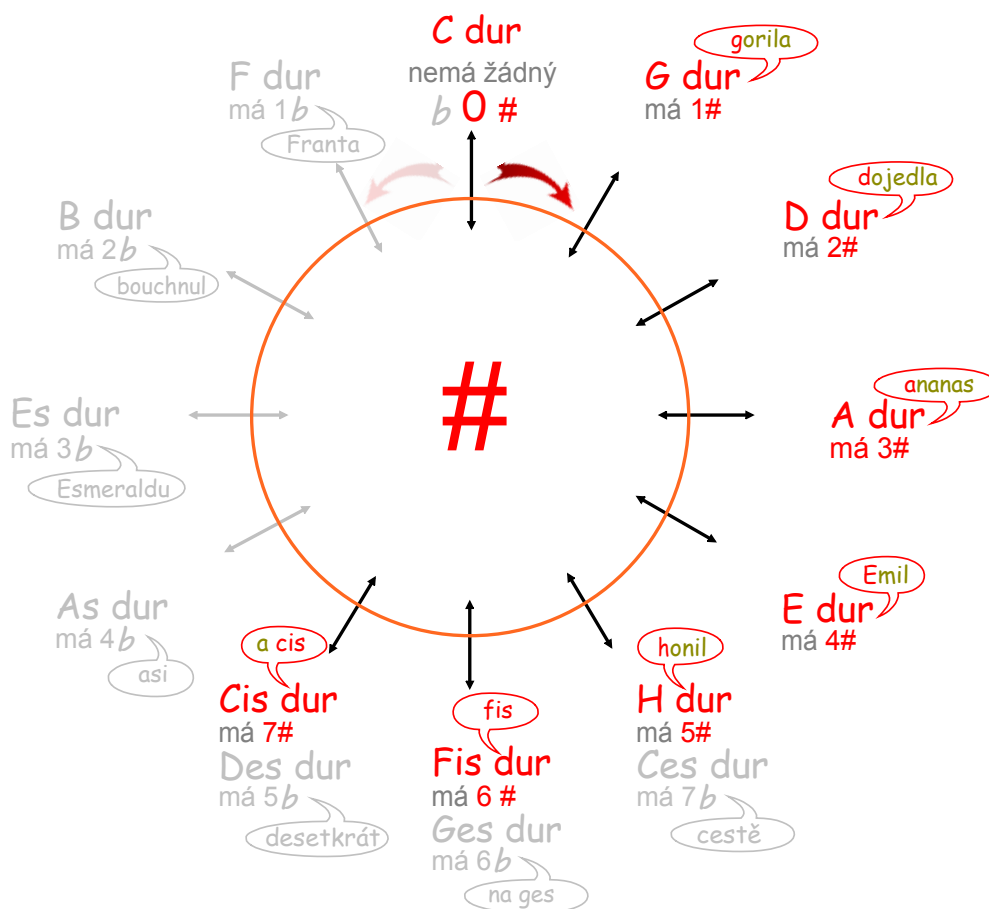
Kvintové uspořádání durových stupnic s křížky.

Seřadíme-li základní tóny (= první tón ze stupnice) stupnic **s křížky** podle toho, jak křížků přibývá, vytvoříme řadu **čistých kvint**.

Toto pravidlo platí pro durové i mollové stupnice stejně.

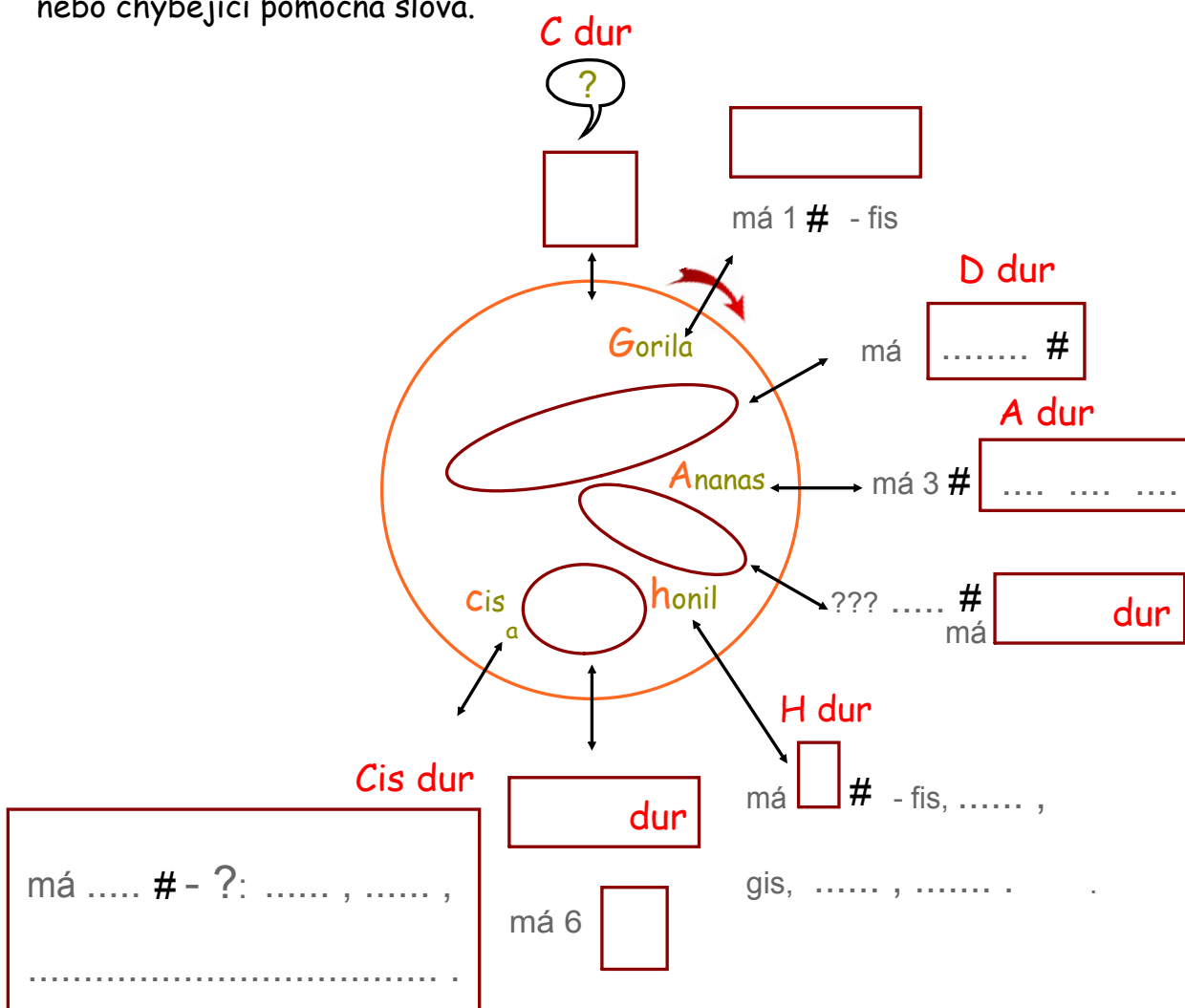
Pomůckou, která usnadňuje orientaci v uspořádání durových stupnic s křížky je **kvintový kruh**. Stupnice v něm postupují od základní stupnice C dur po čistých kvintách po směru hodinových ručiček. Každé další stupnici přibývá jeden křížek.

... procvič si kvintové uspořádání durových stupnic s křížky

Do prázdných políček doplň, co chybí:

dopiš název stupnice, dopiš posuvku, správné předznamenání, jména posuvek nebo chybějící pomocná slova.

Doplň správně větu že:

- seřadíme-li základní tóny stupnic s křížky podle toho, jak křížků přibývá,

vznikne řada čistých
(název intervalu)

Co jsme se naučili ve 3. ročníku:

zápis mollových stupnic s předznamenaním do 4 křížků

Ze 3. ročníku už umíme zapsat mollové stupnice s předznamenaním do čtyř křížků, do čtyř bécěk:

(e moll, h moll, fis moll, cis moll)

(d moll, g moll, c moll, f moll)

! nezapomeň, že názvy mollových stupnic označujeme malými písmeny !

Vzpomeneme si, že úplný zápis mollové stupnice obsahuje:

1) zápis předznamenaní za houslovým klíčem

2) zápis 8 not podle jména stupnice

Jelikož zapisujeme mollovou stupnici 3 x: jako aiolskou, harmonickou a melodickou, nesmíme zapomenout zapsat předznamenaní do každé notové osnovy zvlášť.

3) zápis akordů za stupnicí s označením T₅, T₆ a T₄

Zápis akordů a jejich obrátů stačí zapsat jen u jedné z nich.

Nejčastěji je píšeme za stupnicí aiolskou.

4) pod každou notu její jméno

5) zápis hlavních stupňů T tónika, S subdominanta, D dominanta

Zápis hlavních stupňů stačí zapsat jen u jedné z nich.

Obvykle ke stupnici aiolské.

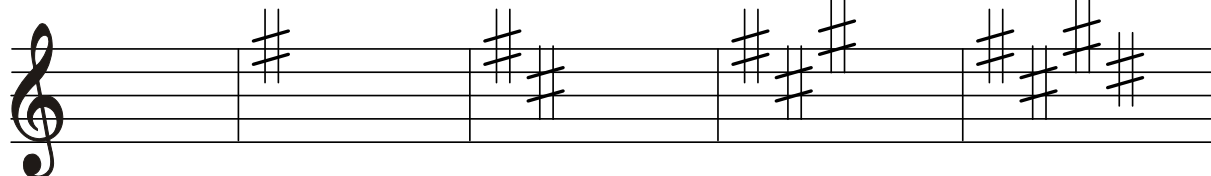
6) označení půltónů - **nepovinné**

Jistě jste si všimli, že půltóny v mollových stupnicích se stěhují podle toho, které stupně zvyšujeme.

V přehledu si připomeneme správný zápis předznamenaní mollových stupnic do čtyř křížků.

(zápis předznamenaní je u mollových stupnic stejný, jako u durových)

a moll	e moll	h moll	fis moll	cis moll
má 0 #	má 1 # - fis	má 2 # - fis, cis	má 3 # - fis, cis, gis	má 4 # - fis, cis, gis, dis

0 #	1 #	2 #	3 #	4 #
a moll	e moll	h moll	fis moll	cis moll
	éro	hoří	fis	cis

Jak jsme zapisovali mollové stupnice a akordy ve 3. ročníku:

zápis mollových stupnic a akordů s předznamenáním do 4 křížků

Stupnice **e moll aiolská** má **1 křížek** (fis)

označení pŕltónů není povinné

e_1 fis_1 g_1 a_1 h_1 c_2 d_2 e_2

T S D

T_5 T_6 T_4^6

e moll harmonická

e_1 fis_1 g_1 a_1 h_1 c_2 dis_2 e_2

e moll melodická

e_1 fis_1 g_1 a_1 h_1 cis_2 dis_2 e_2 e_2 d_2 c_2 h_1 a_1 g_1 fis_1 e_1

Stupnice **h moll aiolská** má **2 křížky** (fis, cis)

označení pŕltónů není povinné

h cis_1 d_1 e_1 fis_1 g_1 a_1 h_1

T S D

T_5 T_6 T_4^6

h moll harmonická

h cis_1 d_1 e_1 fis_1 g_1 ais_1 h_1

h moll melodická

h cis_1 d_1 e_1 fis_1 gis_1 ais_1 h_1 h_1 a_1 g_1 fis_1 e_1 d_1 cis_1 h

Jak jsme zapisovali mollové stupnice a akordy ve 3. ročníku:

zápis mollových stupnic a akordů s předznamenáním do 4 křížků

Stupnice **fis moll aolská** má **3 křížky** (fis, cis, gis)

označení půltónů není povinné

Scale: fis₁ gis₁ a₁ h₁ cis₂ d₂ e₂ fis₂

Triads: T₅ T₆ T₄⁶

Labels: T, S, D

Scale: fis₁ gis₁ a₁ h₁ cis₂ d₂ eis₂ fis₂

fis moll harmonická

fis moll melodická

Scale: fis₁ gis₁ a₁ h₁ cis₂ dis₂ eis₂ fis₂ fis₂ e₂ d₂ cis₂ h₁ a₁ gis₁ fis₁

Stupnice **cis moll aolská** má **4 křížky** (fis, cis, gis, dis)

označení půltónů není povinné

Scale: cis₁ dis₁ e₁ fis₁ gis₁ a₁ h₁ cis₂

Triads: T₅ T₆ T₄⁶

Labels: T, S, D

Scale: cis₁ dis₁ e₁ fis₁ gis₁ a₁ his₁ cis₂

cis moll harmonická

cis moll melodická

Scale: cis₁ dis₁ e₁ fis₁ gis₁ ais₁ his₁ cis₂ cis₂ h₁ a₁ gis₁ fis₁ e₁ dis₁ cis₁

... procvič si zápis mollových stupnic a akordů s předznamenáním do 4# (1)

Doplň, že...

základní mollovou stupnicí bez předznamenání je stupnice moll,
- mollovou stupnicí zapisujeme jako:

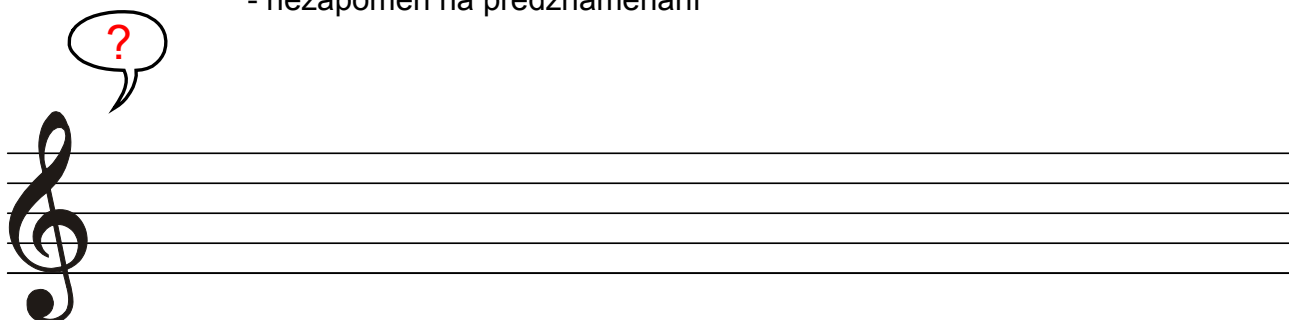
1. , bez zvýšených tónů

2. , nahoru i dolů zvyšujeme stupeň,

3. , nahoru zvyšujeme a stupeň,

dolů se zvýšené tóny

Zapiš (v celých notách) stupnici **e moll aiolskou**,
- nezapomeň na předznamenání

.....

Pod každou notu napiš její jméno:

Doplň: T₅

T₆

T₄⁶

Pojmenuj hlavní stupně:

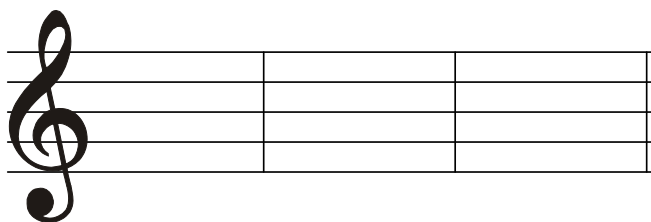
T

S

D

... procvič si zápis mollových stupnic a akordů s předznamenáním do 4# (2)

Zapiš (v celých notách) stupnici **h moll aiolskou**,

- nezapomeň na předznamenání,
- označ hlavní stupně

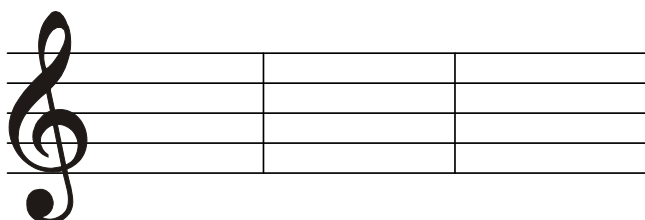
.....

Pod každou notu napiš její jméno:

Doplň: T₅

T₆

T₄⁶

Doplň jména tónů:

7. stupeň ze stupnice **h moll harmonické** vzestupné

6. stupeň ze stupnice **h moll melodické** vzestupné

7. stupeň ze stupnice **h moll melodické** sestupné

6. stupeň ze stupnice **h moll harmonické** sestupné

... procvič si zápis mollových stupnic a akordů s předznamenáním do 4# (3)

Zapiš (v celých notách) stupnici **fis moll harmonickou**,

- nezapomeň na předznamenání,
- pod každou notu napiš její jméno,
- označ hlavní stupně

?

?

Dopiš (v celých notách)
stupnici **fis moll melodickou** vzestupně,
- doplň posuvky ke správným tónům,
- nezapomeň na předznamenání,
- pod každou notu napiš její jméno
(jaké posuvky napíšeme směrem dolů?)

↑ Doplň: T₅, T₆ a T₄⁶

?

?

... procvič si zápis mollových stupnic a akordů s předznamenáním do 4# (4)

Zapiš (v celých notách) stupnici **cis moll harmonickou**,

- nezapomeň na předznamenání,
- pod každou notu napiš její jméno,
- označ hlavní stupně

.....

Zapiš (v celých notách) stupnici **cis moll melodickou**

.....

.....

Doplň:

T..... :

T..... :

T..... :

Intonace, solmizace a fonogestika

Vokální intonace vychází ze snahy zpívat podle notové předlohy.

Základem je správná intonace stoupající nebo klesající stupnicové řady.

K tomu nám pomohou solmizační slabiky.

Fonogestika

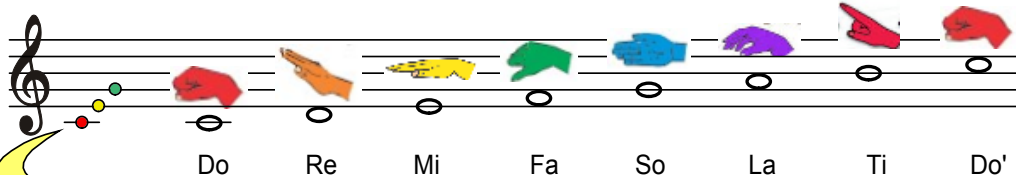
je znázornění melodických postupů pomocí různých znaků ruky.

Prostřednictvím **fonogestiky** vyjádříme různé výšky tónů v melodii.

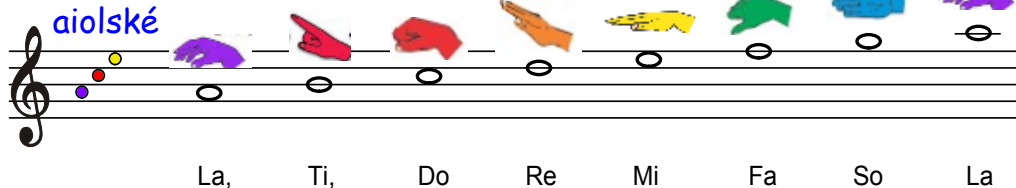
... procvič si intonaci durové řady

Předznamenání ani tónina nejsou důležité, intonujeme v jakékoliv durové tónině.

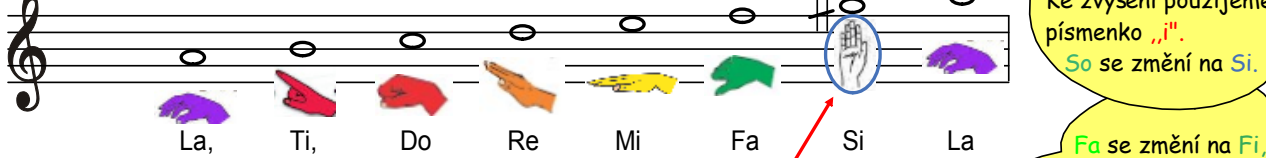

... procvič si intonaci mollové řady

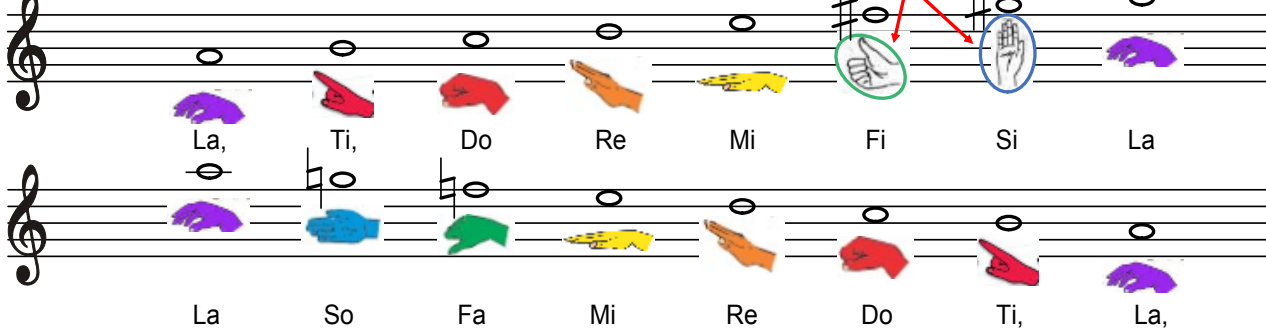
Předznamenání ani tónina nejsou důležité, intonujeme v jakékoliv mollové tónině.

harmonické

melodické

Co jsme se naučili ve 3. ročníku:

intervally základní a odvozené

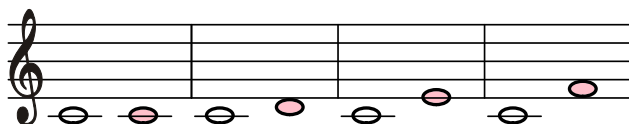
Interval je výškový rozdíl mezi dvěma tóny. Intervaly jsou rozděleny na:

základní

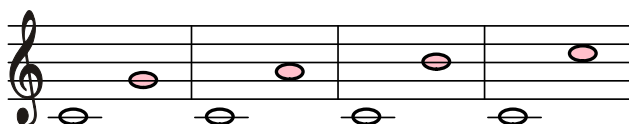
+

odvozené

tvoříme od prvního (základního)
tónu durové stupnice

čistá prima velká sekunda velká tercie čistá kvarta

čistá kvinta velká sexta velká septima čistá oktáva

tvoříme ze základních intervalů
pomocí posuvek

malá sekunda malá tercie malá sexta malá septima

zvětšená kvarta zmenšená kvinta

nejvíce používané
intervally odvozené

základní intervaly dělíme na:
čisté a velké

Pomohou
nám i ruce:
zdvížené
prsty = čisté,
skrčené
prsty = velké

Zapamatuj si, že ... : - velké intervaly syčí:
sssekunda, tercccie, sssexta a ssseptima !

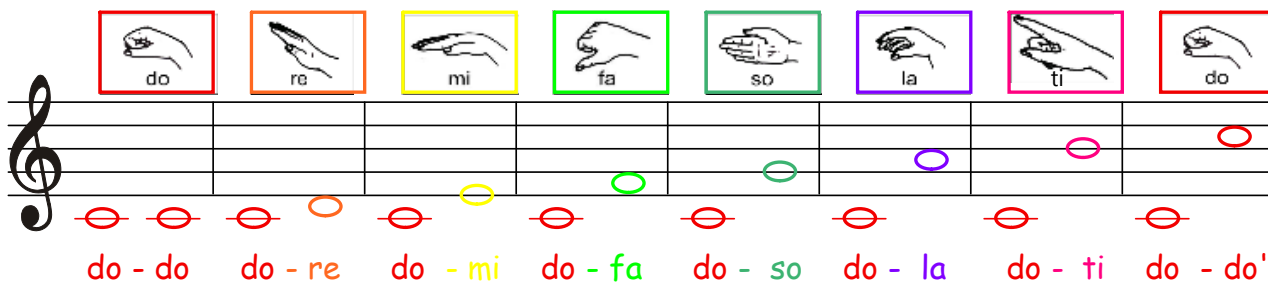
- čisté intervaly nesyčí:
prima, kvarta, kvinta a oktáva.

Zapamatuj si, že ... : z velkých intervalů:
vzniknou malé a (zvětšené),

z čistých intervalů:
vzniknou zvětšené a zmenšené.

Intervaly zapisujeme zkratkou: např. č. 1, v. 2, m. 3, zv. 4, zm. 5 a čteme v plném znění

intervally základní v solmizaci

... procvič si intonaci základních intervalů pomocí nápěvků písní

Pomocí nápěvku známé lidové písničky si interval můžeme snadno vybavit. Intervalovou vzdálenost zazpíváme pomocí lidové písničky, která příslušným intervalem začíná.
Pro snazší orientaci v tónině si před interpretací písničky poslechneme/zazpíváme tónický kvintakord nebo harmonickou kadenci.

intervaly čisté:

prima

Ten Chlumecký zá - - mek je za le - - sem ...

kvarta

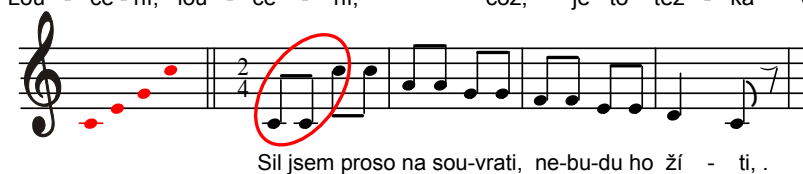
... támhle za vodou, čty-ři ko-ně jdou, pro mou mi - lou ----- .

kvinta

Lou - če - ní, lou - če - ní, což, je to těž - ká věc, ...

oktáva

Sil jsem proso na sou-vratí, ne-bu-du ho ží - ti, .

intervaly velké:

sekunda

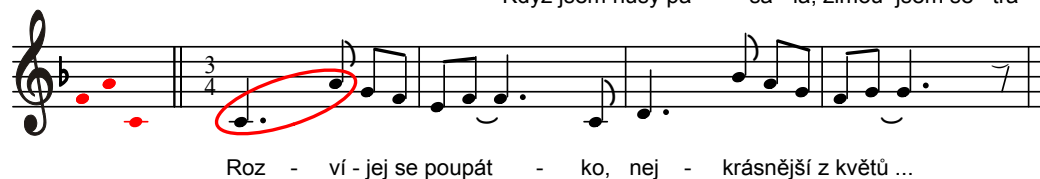
Rostó, rostó, ros - tó, ko-no-pě za ces - tó, už só pěkně ze - le - ný, ...

tercie

Když jsem husy pá - sa - la, zimou jsem se třá - sa - la ...

sexta

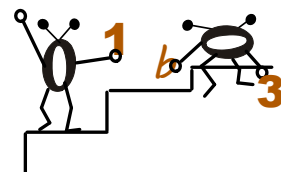
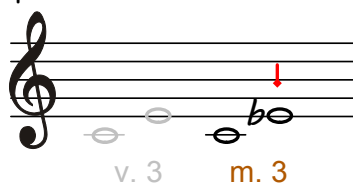

Roz - ví - jej se poupát - ko, nej - krásnější z květů ...

Interval malá tercie a malá sexta v písničce

Interval malá tercie je odvozený interval ze základní velké tercie.

Je to vzdálenost **od prvního** tónu stupnice **ke sníženému třetímu tónu**.

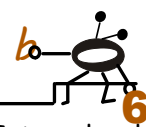
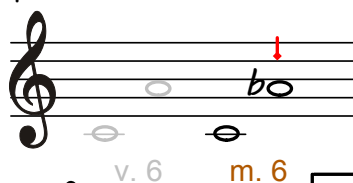
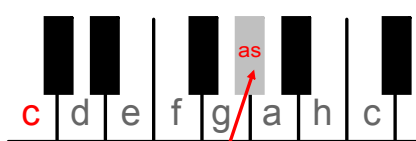
Interval malá tercie patří do skupiny odvozených intervalů s názvem „malé“. Abychom nemuseli celý název vypisovat, použijeme zkratku **m. 3** a interval vyslovíme v plném znění - **malá tercie**.

Zdá - lo se mně, zdá - lo, že se od hor mra - čí,
a to sa čer - ňa - jú, šo - ha - - - jo - vi o - či,
šo - ha - - - jo - vi o - - - či.

Interval malou tercií slyšíme na začátku písničky
Zdalo se mně, zdálo.

Interval malá sexta je odvozený interval ze základní velké sexty.

Je to vzdálenost **od prvního** tónu stupnice **ke sníženému šestému tónu**.

Interval malá sexta patří do skupiny odvozených intervalů s názvem „malé“. Abychom nemuseli celý název vypisovat, použijeme zkratku **m. 6** a interval vyslovíme v plném znění - **malá sexta**.

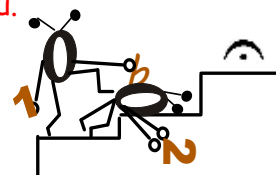
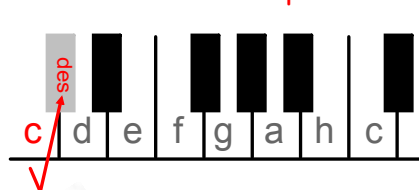
Interval malou sextu slyšíme na začátku písničky **Smutné časy nastávají**

Smutné ----- ča-sy na-stá ----- va-jú, bu-de ----- voj - na, ...

Interval malá sekunda a malá septima v písničke

Interval malá sekunda je odvozený interval ze základní velké sekundy.

Je to vzdálenost **od prvního** tónu stupnice **ke sníženému druhému tónu**.

Interval malá sekunda patří do skupiny odvozených intervalů s názvem „malé“. Abychom nemuseli celý název vypisovat, použijeme zkratku **m. 2** a interval vyslovíme v plném znění - malá sekunda.

Cho - di - la po ro - li, tr - ha - la kú - ko - lí,
aj tú do - bro - my - sel, co by šo - haj pri - šel.

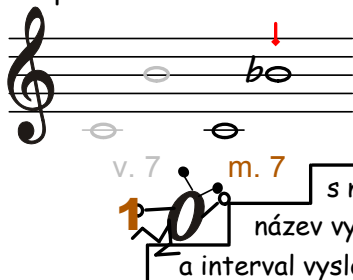
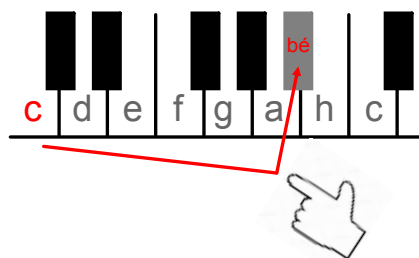
Interval malou sekundu slyšíme ve druhém taktu písničky **Chodila po roli**.

Interval malou septimu slyšíme na začátku písničky **Chovejte mě má matičko**

Opakování ze 3. ročníku:

Interval malá septima je odvozený interval ze základní velké septimy.

Je to vzdálenost **od prvního** tónu stupnice **ke sníženému sedmému tónu**.

Interval malá septima patří do skupiny odvozených intervalů s názvem „malé“. Abychom nemuseli celý název vypisovat, použijeme zkratku **m. 7** a interval vyslovíme v plném znění - malá septima.

Cho - - vej - te mě má ma - - tič - - ko ja - - ko mí - - šeň - - ské ja - blíč - - ko,
cho - - vej - te mě má ma - - tič - - ko ja - - ko z rů - že květ.

... procvič si intervaly základní

Doplň čisté a velké intervaly od základního tónu h_1 :

- nezapomeň na posuvky,
- vycházej ze stupnice H dur

č. 1 č. 4 č. 8 v. 2 v. 6 v. 3 v. 7 č. 5

... a odvozené (1)

Doplň, že: z čistých intervalů vznikají intervaly,

když zvýšíme vrchní tón o

- z čistých intervalů vznikají intervaly,

když snížíme vrchní tón o

Doplň, že: z velkých intervalů vznikají intervaly,

když vrchní tón o půltón;

- z velkých intervalů vznikají intervaly !

když vrchní tón *snížíme* o půltón.

Doplň (zkratkou) název základního intervalu, dopiš (zkratkou) správný název k intervalům odvozeným:

.... 3 3 3

.... 4 4 4

... procvič si intervaly základní

Doplň vrchní notu čistých a velkých intervalů:

- nezapomeň na posuvky,
- uvědom si tóninu podle spodního tónu

č. 5 v. 2 v. 7 č. 4 v. 3 v. 6 č. 1 č. 8

... a odvozené (2)

Doplň vrchní notu velkých a malých intervalů:

- nezapomeň na posuvky

Pamatuj si, že: z **velkých** intervalů vytvoříme intervaly malé tak, že o půl tónu snížíme vrchní tón:

když má nota , snižujeme ;

když nemá nota nic, snižujeme .

v. 6 m. 6 v. 3 m. 3 v. 7 m. 7 v. 2 m. 2

Z intervalů v. 6 a č. 5 vytvoř intervaly odvozené, správné posuvky vyber z nabídky:

#

b

v. 6

#

b

č. 5

... procvič si intervaly základní

Doplň čisté a velké intervaly od základního tónu **fi**s¹:

- nezapomeň na posuvky,
- vycházej ze stupnice **Fis dur**

Pro náročné!

č. 8 č. 5 v. 3 č. 1 v. 6 č. 4 v. 2 v. 7

... a odvozené (3)

Doplň vrchní notu zvětšených, zmenšených a malých intervalů:

- nezapomeň na posuvky,
- vycházej ze základního intervalu a jeho tóniny

m. 3 zv. 4 zm. 5 m. 2 zv. 2 m. 7 zm. 4 m. 6

Pod každou dvojici tónů doplň celý název intervalu:

- nezapomeň na interval mezi poslední notou v první notové osnově a první ve druhé

v. v.

Dvojité posuvky

Posuvky jsou znaménka, která zvyšují nebo snižují tóny o půltón.

Zapisujeme je buď **před notu** nebo **do předznamenání**.

V prvním ročníku jsme se učili tyto posuvky:

křížek

béčko

odrážka

- **křížek** je posuvka, která **zvýší** tón o půl tónu a připojí k názvu noty **koncovku - is.** ↑
- **béčko** je posuvka, která **sníží** tón o půl tónu a připojí k názvu noty **koncovku - es.** ↓
- **odrážka** je posuvka, která **ruší** platnost křížku nebo bé a notu uvede **zpět** ke svému **původnímu názvu**.

dvojitý křížek

dvojité béčko

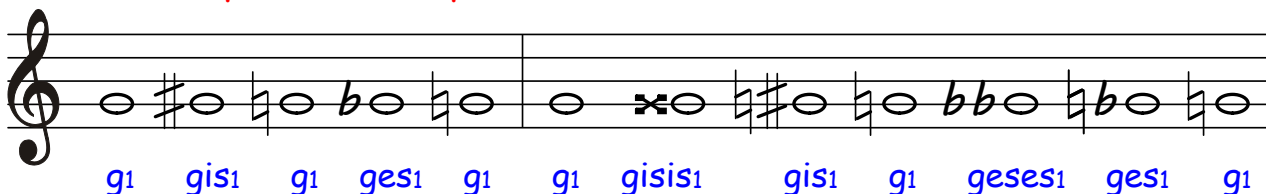

dvojitá odrážka

Dvojitý křížek nepíšeme jako dva jednoduché křížky za sebou, ale používáme zcela novou značku - **x**

- **dvojitý křížek** je posuvka, která **zvýší** tón o 2 půltóny a připojí k názvu noty **koncovku - isis.** ↑↑
- **dvojité béčko** je posuvka, která **sníží** tón o 2 půltóny a připojí k názvu noty **koncovku - eses** (tón a přejmenujeme na asas, tón h je heses, nikoliv beses). ↓↓
- **dvojitá odrážka** je posuvka, která **ruší** platnost dvojkřížku nebo dvojbéčka a notu uvede **zpět** ke svému **původnímu názvu**.

... procvič si zápis a čtení not s dvojitými posuvkami (1)

Doplň, že:

zvýší tón o jeden půltón a přidá k názvu noty koncovku -,

tento křížek **x** zvýší tón o půltóny a přidá k názvu noty koncovku -,

b sníží tón o jeden půltón a přidá k názvu noty koncovku -,

dvojitě
(bb) sníží tón o půltóny a přidá k názvu noty koncovku -

q platnost křížku nebo bérka a vrátí notě
její původní název.

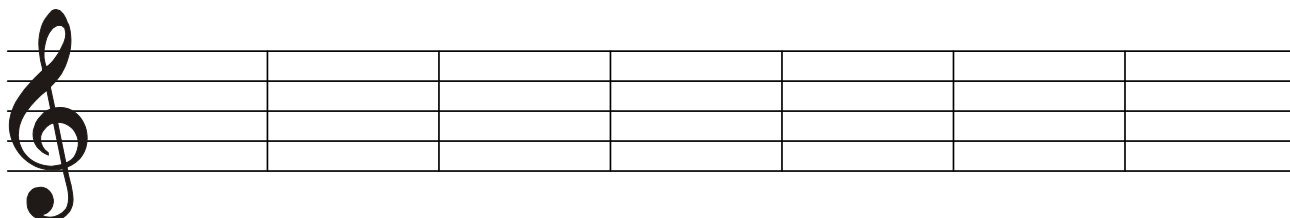
Doplň názvy not:

.....						

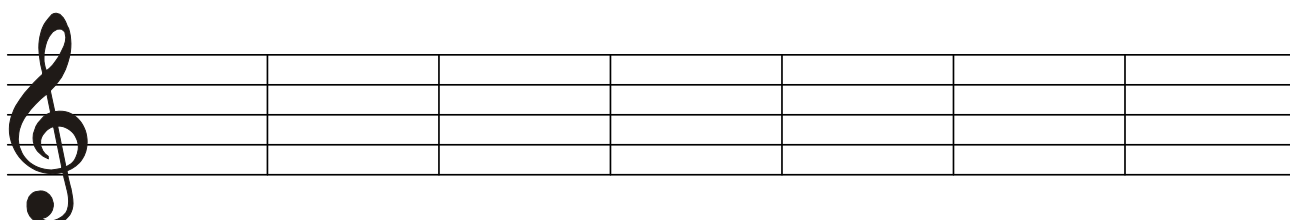
.....						

... procvič si zápis a čtení not s dvojitými posuvkami (2)

Napiš v celých notách:

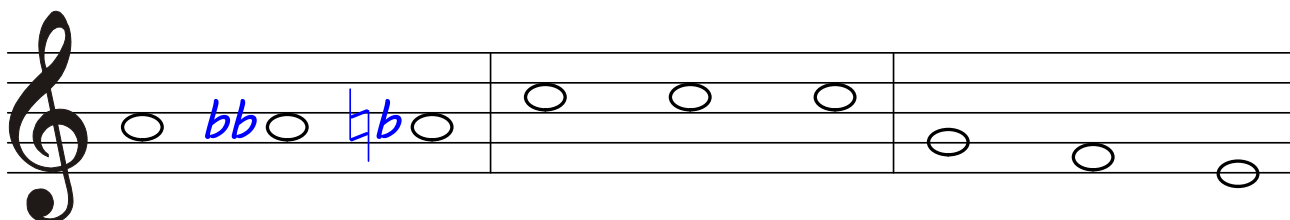

asas₁ eses₂ cisis₂ aisis fisis₁ deses₂ heses₂

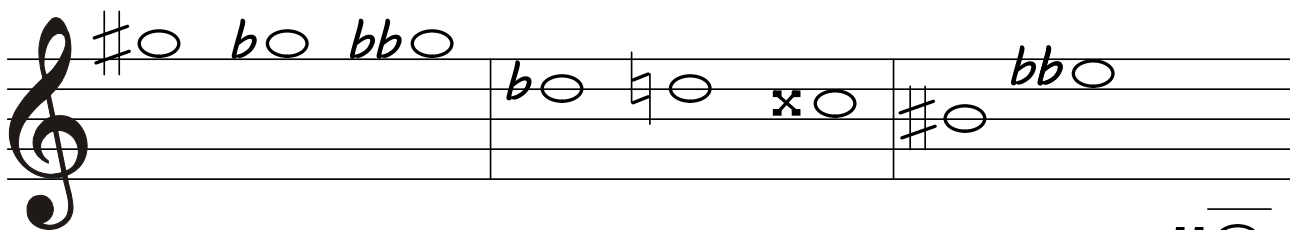
geses₂ ceses₃ eisis₂ hisis disis₁ feses₂ gisis₁

Doplň správné posuvky:

a₁ asas₁ as₁ c₂ cisis₂ cis₂ g₁ fis₁ eses₁

Pod každou notu napiš její jméno:

.....

zápis mollových stupnic s předznamenáním do 7 křížků

Připomeňme si, že ...

... už umíme zapsat mollové stupnice s předznamenáním do čtyř křížků,
do čtyř bécěk:

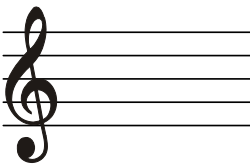
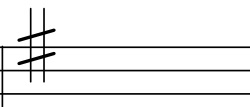
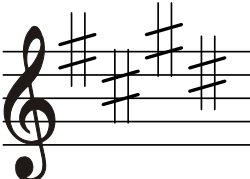
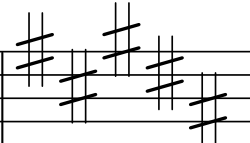
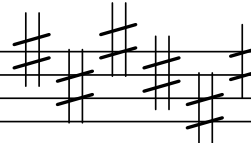
(e moll, h moll, fis moll, cis moll)

(d moll, g moll, c moll, f moll)

! nezapomeň, že názvy mollových stupnic označujeme malými písmeny !

- 1) zápis předznamenání za houslovým klíčem,
- 2) zápis 8 not podle jména stupnice,
- 3) označení půltónů svorkou - **nepovinné!**
- 4) zápis akordu za stupnicí s označením T5,
- 5) zápis obrátů T5 = T6 a T₄⁶,
- 6) jména not pod každou notou stupnice,
- 7) zápis hlavních stupňů: tónika, subdominanta a dominanta (T, S, D).

V přehledu si připomeneme správný zápis předznamenání stupnic s křížky.

a moll má 0 # 	e moll má 1 # - fis 	h moll má 2 # - fis, cis 	fis moll má 3 # - fis, cis, gis
cis moll má 4 # - fis, cis, gis, dis 	gis moll má 5 # - fis, cis, gis, dis, ais 	dis moll má 6 # - fis, cis, gis, dis, ais, eis 	ais moll má 7 # - fis, cis, gis, dis, ais, eis, his

0 #	1 #	2 #	3 #	4 #	5 #	6 #	7 #
a moll	e moll	h moll	fis moll	cis moll	gis moll	dis moll	ais moll
	éro	hoří	fis	cis	gis	dis	ais

└ dále postup 5 křížků.

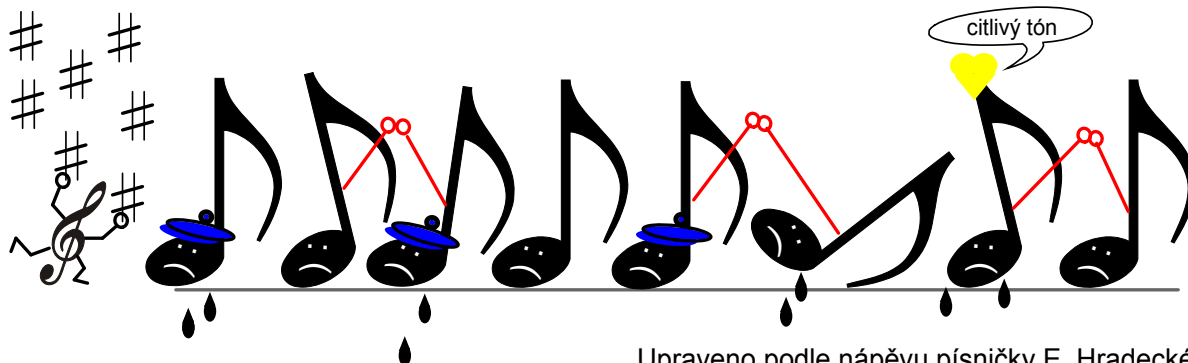
Jak si zapamatovat pořadí mollových stupnic

Pomůže nám říkadlo nebo písnička?

postup křížků z předznamenání

	éro	hoří	fis	cis	gis	dis	ais
a moll	e moll	h moll	fis moll	cis moll	gis moll	dis moll	ais moll
0#	1#	2#	3#	4#	5#	6#	7#

V jaké tónině je písnička?

Upraveno podle nápěvu písničky E. Hradeckého
To je on, malý slon

V tónině moll

2/4

e moll, h moll, fis moll, cis moll, ješ - tě gis moll, dis a ais moll,

stup - ni - ce jsme kříž - ko - vé, smut - né, zkrát - ka ta - ko - vé.

Fis, cis, gis, dis, ais, eis, his, ja - ké kříž - ky při - dě - líš?

Stup - ni - ce a tó - ni - na, to je jed - na ro - di - na.

Zápis mollových stupnic a akordů s předznamenáním od 5 do 7 křížků

Stupnice **gis moll** má 5 křížků
(fis, cis, gis, dis, ais)

Stupnice **gis moll aiolská** zní stejně vzestupně i sestupně, proto ji stačí zapsat jen nahoru.

Stupnice **gis moll aiolská**

označení půltónů není povinné

gis₁ ais₁ h₁ cis₂ dis₂ e₂ fis₂ gis₂ T₅ T₆ T₄^{6/4}

Nezvýšený sedmý stupeň ve stupnici **gis moll aiolské** je **fis**.

V **harmonické** stupnici zvýšíme o půl tónu 7. tón **fis** na **fisis**

Stupnice **gis moll harmonická**

gis₁ ais₁ h₁ cis₂ dis₂ e₂ fisis₂ gis₂

Stupnice **gis moll harmonická** zní stejně vzestupně i sestupně, proto ji stačí zapsat jen nahoru.

Nezvýšený šestý a sedmý stupeň ve stupnici **gis moll aiolské** tvoří tóny **e** a **fis**.

V **melodické** stupnici vzestupné zvýšíme: 6. tón **e** na **eis** křížkem a 7. tón **fis** na **fisis** ! dvojkřížkem !,

Stupnice **gis moll melodická**

gis₁ ais₁ h₁ cis₂ dis₂ eis₂ fisis₂ gis₂

Stupnici **gis moll melodickou** musíme zapsat oběma směry.

sestupně sedmý stupeň **fisis** snížíme

zpět na tón **fis**

odrážkou a křížkem a šestý stupeň **eis** zpět na **e** odrážkou.

gis₂ fis₂ e₂ dis₂ cis₂ h₁ ais₁ gis₁

Zápis mollových stupnic a akordů s předznamenáním od 5 do 7 křížků

Stupnice **dis moll** má 6 křížků
(fis, cis, gis, dis, ais, eis)

Stupnice **dis moll aiolská** zní stejně vzestupně i sestupně, proto ji stačí zapsat jen nahoru.

označení půltónů není povinné

Stupnice **dis moll** aiolská

dis₁ eis₁ fis₁ gis₁ ais₁ h₁ cis₂ dis₂ T₅ T₆ T₄⁶

Sedmý stupeň ve stupnici **dis moll aiolské** je **cis**.

V **harmonické** zvýšíme 7. tón **cis** o půl tónu na **cisis** ! dvojkřížkem !

Stupnice **dis moll** harmonická

dis₁ eis₁ fis₁ gis₁ ais₁ h₁ cisis₂ dis₂

Stupnice **dis moll harmonická** zní stejně vzestupně i sestupně, proto ji stačí zapsat jen nahoru.

Šestý a sedmý stupeň ve stupnici **dis moll aiolské** tvoří tóny **h** a **cis**.

V **melodické** stupnici vzestupné zvýšíme: 6. tón **h** na **his** křížkem a 7. tón **cis** na **cisis** ! dvojkřížkem !,

Stupnice **dis moll** melodická

dis₁ eis₁ fis₁ gis₁ ais₁ his₁ cisis₂ dis₂

Stupnici **dis moll melodickou** musíme zapsat oběma směry.

sestupně sedmý stupeň **cisis** snížíme zpět na tón **cis** odrážkou a křížkem

dis₂ cis₂ h₁ ais₁ gis₁ fis₁ eis₁ dis₁

a šestý stupeň **his** zpět na **h** odrážkou.

Zápis mollových stupnic a akordů s předznamenáním od 5 do 7 křížků

Stupnice **ais moll** má **7 křížků**
(fis, cis, gis, dis, ais, eis, his)

Stupnice **ais moll aiolská** zní stejně vzestupně i sestupně, proto ji stačí zapsat jen nahoru.

označení půltónů není povinné

Stupnice **ais moll aiolská**

ais₁ his₁ cis₂ dis₂ eis₂ fis₂ gis₂ ais₂ T₅ T₆ T₄⁶

Sedmý stupeň ve stupnici **ais moll aiolské** je **gis**.

V **harmonické** zvýšíme 7. tón **gis** o půl tónu na **gisis** ! dvojkřížkem !

Stupnice **ais moll harmonická** zní stejně vzestupně i sestupně, proto ji stačí zapsat jen nahoru.

Stupnice **ais moll harmonická**

ais₁ his₁ cis₂ dis₂ eis₂ fis₂ gisis₂ ais₂

V **melodické** stupnici vzestupně zvýšíme: 6. tón **fis** na **fisis** i 7. tón **gis** na **gisis** ! dvojkřížkem !,

Stupnici **ais moll melodickou** musíme zapsat oběma směry.

Stupnice **ais moll melodická**

ais₁ his₁ cis₂ dis₂ eis₂ fisis₂ gisis₂ ais₂

sestupně sedmý stupeň **gis** snížíme zpět na tón **gis** odrážkou a šestý stupeň **fisis** zpět na **fis** odrážkou a křížkem.

ais₂ gis₂ fis₂ eis₂ dis₂ cis₂ his₁ ais₁

... procvič si zápis mollových stupnic a akordů s předznamenáním od 5 do 7# (1)

Zapiš (v celých notách) stupnici **gis moll aiolskou**,

- nezapomeň na předznamenání, pod každou notu napiš její jméno,
- označ hlavní stupně

.....

Doplň:

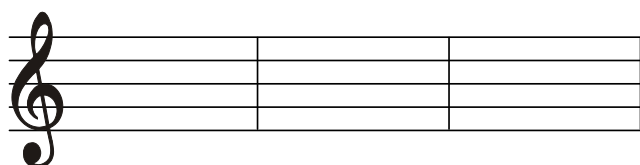
T₅ ↓

T₆ ↓

T₄⁶ ↓

Do stupnice **gis moll harmonické**

- doplň předznamenání a posuvku z kroužku přiřaď ke správné notě,
- pod každou notu napiš její jméno

.....

Dopiš stupnici **gis moll melodickou**,

- doplň předznamenání a posuvky z kroužků přiřaď ke správným notám,
- pod každou notu napiš její jméno

.....

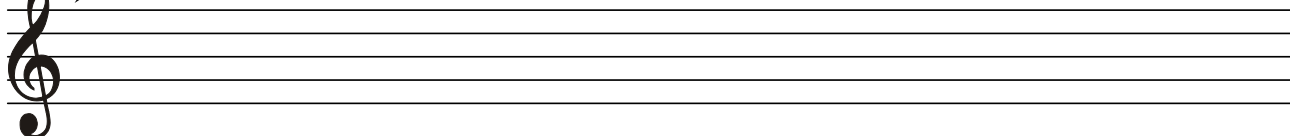

.....

... procvič si zápis mollových stupnic a akordů s předznamenaním od 5 do 7# (2)

Zapiš (v celých notách) stupnici **dis moll aiolskou**,

- nezapomeň na předznamenaní, pod každou notu napiš její jméno,
- označ hlavní stupně

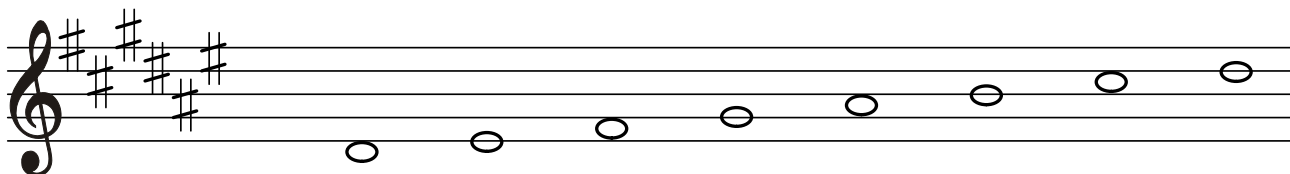
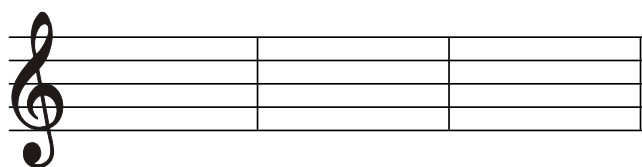
Doplň:

T₅ ↓

T₆ ↓

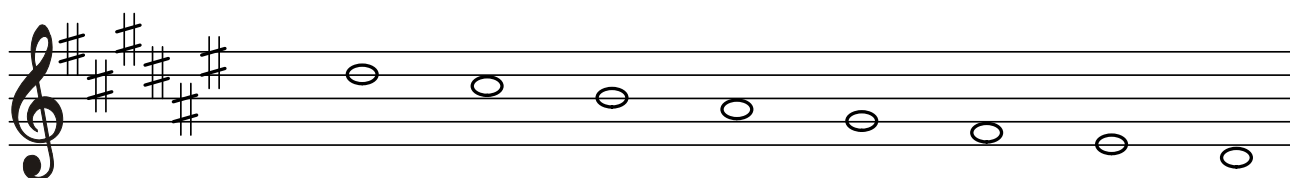
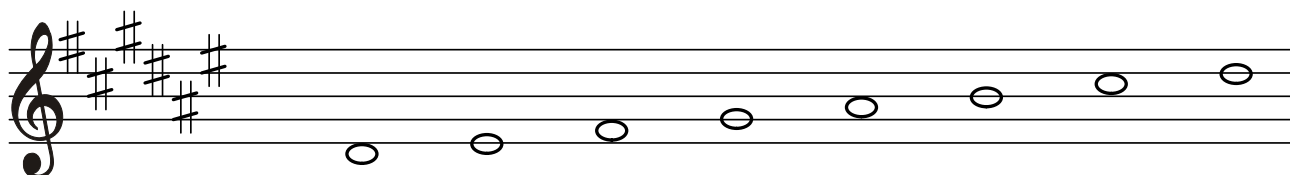
T₄⁶ ↓

V **dis moll harmonické** přiřaď
posuvku z kroužku ke správné notě,
- pod každou notu napiš její jméno

Do stupnice **dis moll melodické**,

- doplň posuvky z kroužků ke správným notám,
- pod každou notu napiš její jméno

... procvič si zápis mollových stupnic a akordů s předznamenáním od 5 do 7# (3)

Zapiš (v celých notách) stupnici **ais moll aiolskou**,

- nezapomeň na předznamenání, pod každou notu napiš její jméno,
- označ hlavní stupně

.....

Doplň:

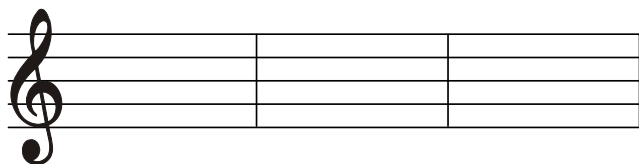
T₅ ↓

T₆ ↓

T₄⁶ ↓

Zapiš stupnici **ais moll harmonickou**

- doplň předznamenání a posuvku z kroužku přiřaď ke správné notě,
- pod každou notu napiš její jméno

Dopiš stupnici **ais moll melodickou**,

- doplň předznamenání a přiřaď posuvky z kroužků ke správným notám,
- pod každou notu napiš její jméno

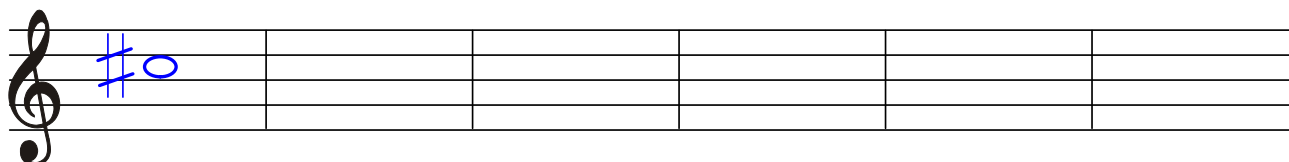
.....

.....

... procvič si stupně ve stupnicích

Zapiš v celých notách stupně z daných durových stupnic:

3. stupeň
v A dur

7. stupeň
v H dur

2. stupeň
v E dur

4. stupeň
ve Fis dur

6. stupeň
v G dur

3. stupeň
v Cis dur

cis

.....

.....

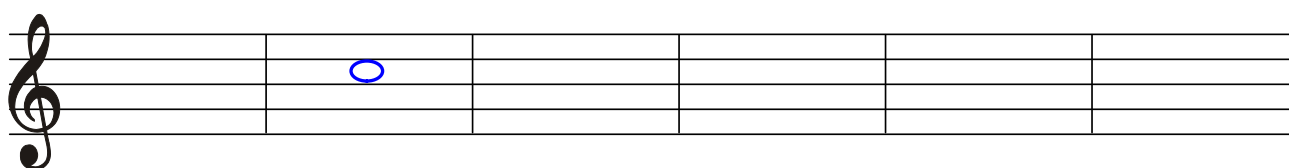
.....

.....

.....

.....

Zapiš v celých notách stupně z daných mollových stupnic:

7. stupeň
v cis moll
melodické
vzestupné →

6. stupeň
v e moll
aiolské

5. stupeň
v h moll
aiolské

3. stupeň
ve fis moll
harmonické

7. stupeň
v gis moll
aiolské

6. stupeň
v dis moll
melodické
sestupné

.....

.....

.....

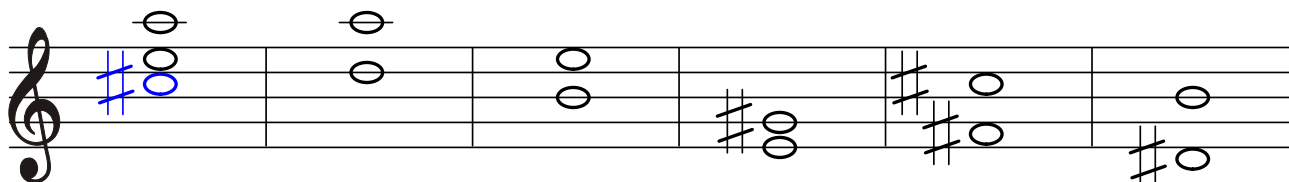
.....

.....

.....

... procvič si akordy dur a moll

Doplň chybějící noty v akordech:

A: T₆

D: T₅

E: T₄⁶

cis: T₆

fis: T₅

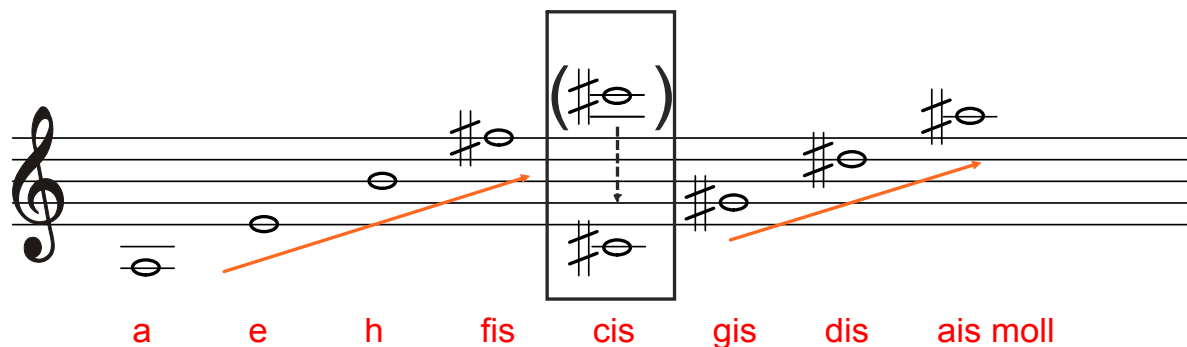
gis: T₄⁶

Opakování ze 3. ročníku:

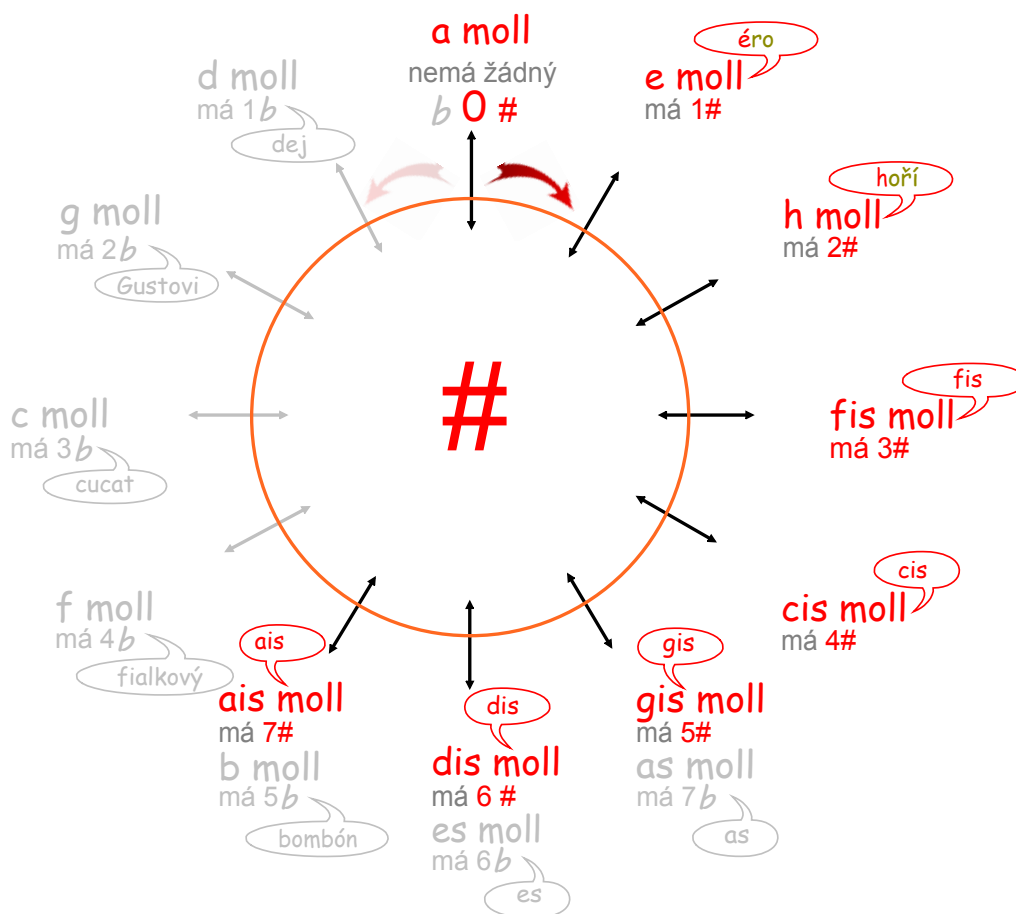
Kvintové uspořádání mollových stupnic s křížky.

Seřadíme-li základní tóny (= první tón ze stupnice) stupnic **s křížky** podle toho, jak křížků přibývá, vytvoříme řadu **čistých kvint**.

Toto pravidlo platí pro durové i mollové stupnice stejně.

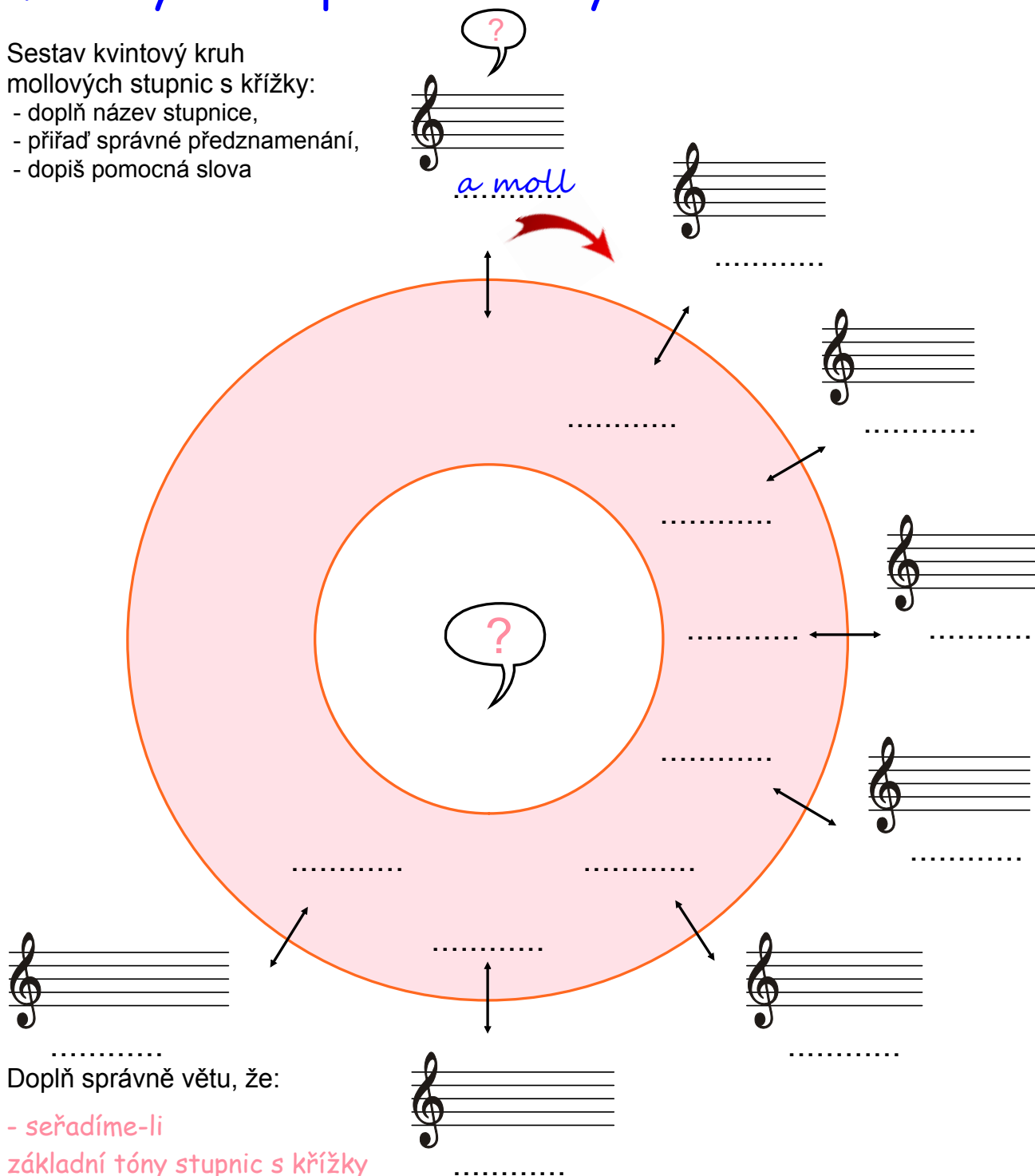
Pomůckou, která usnadňuje orientaci v uspořádání mollových stupnic s křížky je **kvintový kruh**. Stupnice v něm postupují od základní stupnice a moll po čistých kvintách po směru hodinových ručiček. Každé další stupnici přibývá jeden křížek.

... procvič si kvintové uspořádání mollových stupnic s křížky

Sestav kvintový kruh
mollových stupnic s křížky:

- doplň název stupnice,
- přiřaď správné předznamení,
- dopiš pomocná slova

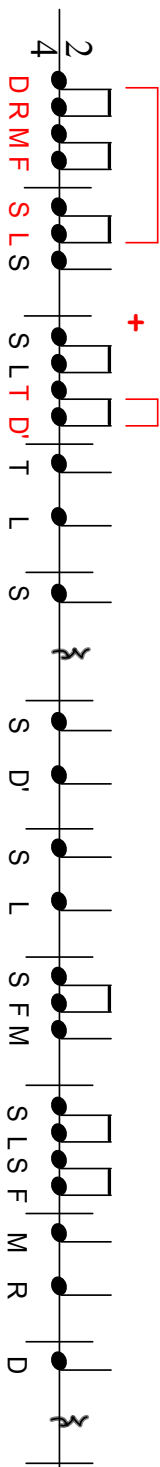
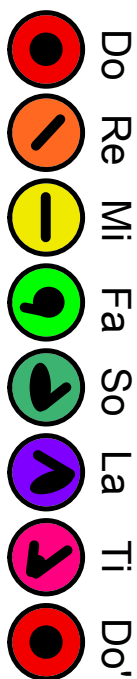
Doplň správně větu, že:

- seřadíme-li
základní tóny stupnic s křížky
podle toho, jak křížků přibývá, vznikne řada čistých
(název intervalu)

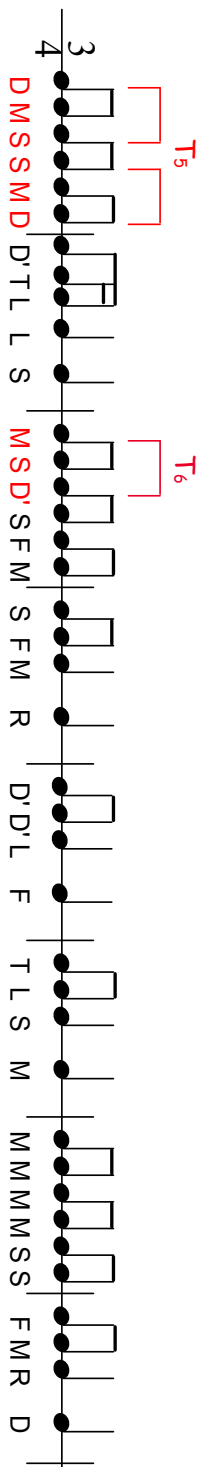
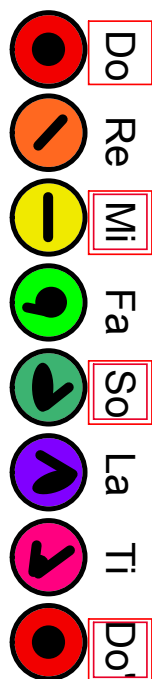
... procvič si solmizaci a fonogestiku v písničce

Pomocí solmizace a fonogestiky můžeme intonovat melodii, aniž bychom potřebovali notovou osnovu. Stačí nám jen rytmický zápis a slabiky. Pokuste si zazpívat podle nich.

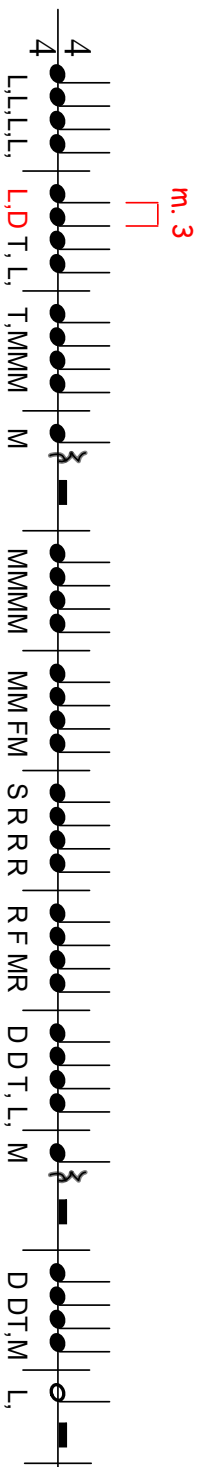
durová řada:

durový kvintakord:

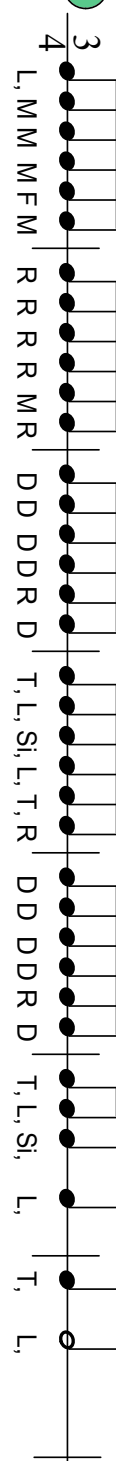
mollová tónina:
aiolská

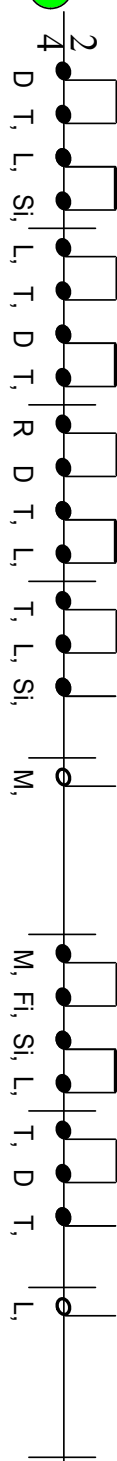
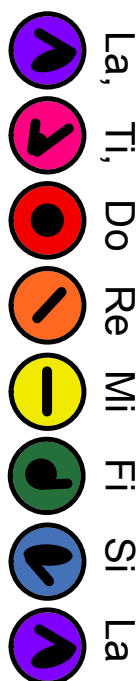
... procvič si solmizaci a fonogestiku v písničce

Pomocí solmizace a fonogestiky můžeme intonovat melodie v mollové tónině harmonické i melodické. Pro zvýšení 6. a 7. stupně použijeme nové slabiky a znaky fonogestiky. Každou mollovou řadu zpíváme od spodní slabiky **La**. Zvýšený 6. stupeň **Fa** změníme na **Fi**, zvýšený 7. stupeň **So** změníme na **Si**.

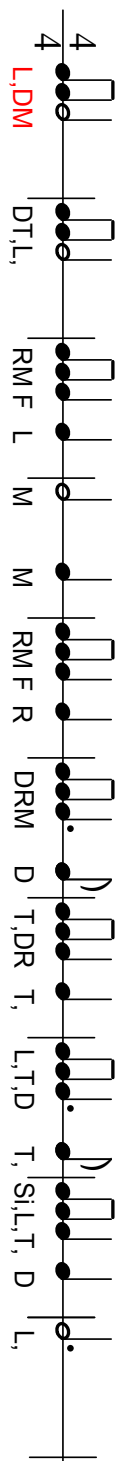
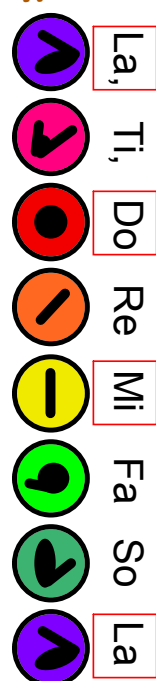
mollová tónina:
harmonická

mollová tónina:
melodická

mollový kvintakord:
T₅

Takt, rytmus, takt dvoupůlový (alla breve)

Takt je krátký úsek skladby, oddělený od sebe svislou **taktovou čarou**.

Rytmus je střídání dlouhých a krátkých not v taktu.

Označení taktu najdeme na začátku skladby vždy za **klíčem** (houslovým, basovým apod.).

Skládá se ze dvou čísel: **Vrchní číslo** prozradí počet dob v taktu,
spodní číslo určí hodnotu noty na jednu dobu.

V taktech **dvoučtvrtovém**, **tříčtvrtovém** a **čtyřčtvrtovém** je na jednu dobu nota **čtvrtová**.

V taktech **osminových** je to nota **osminová** a pod.

takt dvoučtvrtový

takt tříčtvrtový

takt čtyřčtvrtový

2/4: tá tá tá - á
raz dva raz dva

3/4: tá tá tá tá - á - á
raz dva tři raz dva tři

4/4: tá tá tá tá tá - á - á - á
raz dva tři čtyři razdvatřičtyři

takt třiosminový

takt šestiosminový

3/8: ty ty ty taum
raz dva tři raz dva tři

6/8: ty ty ty ty ty ty taum taum
raz dva tři čtyři pět šest raz dva tři čtyři pět šest

Takt dvoupůlový (alla breve).

V taktu **dvoupůlovém** je na jednu dobu
nota **půlová**.

Označuje se $\frac{2}{2}$ nebo C .

Používá se v rychlejších skladbách.

2/2: tá tá tá - á ty ty ty ty
první druhá první druhá prv-ní dru-há

Takty můžeme rozdělit na **jednoduché** (dvoudobé, třídobé) a **složené** (čtyřdobé, šestidobé a pod.).
Jiné rozdělení je na **pravidelné** a **nepravidelné** (např. pětidobé, sedmidobé, devítidobé aj.).

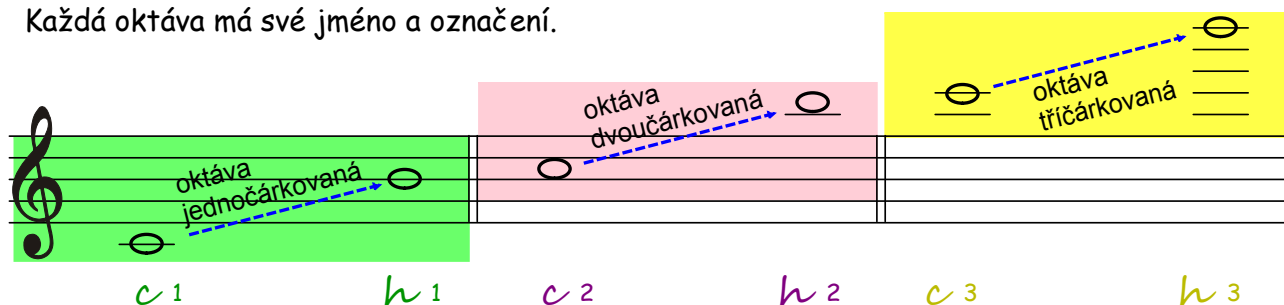
2/2: tá ty ty tá tá ty ty ty ty fu ty tá ty tá ty tá - á - á - á

$\text{}$ = fu
vyslovuj šeptem

Rozdělení tónů do oktáv

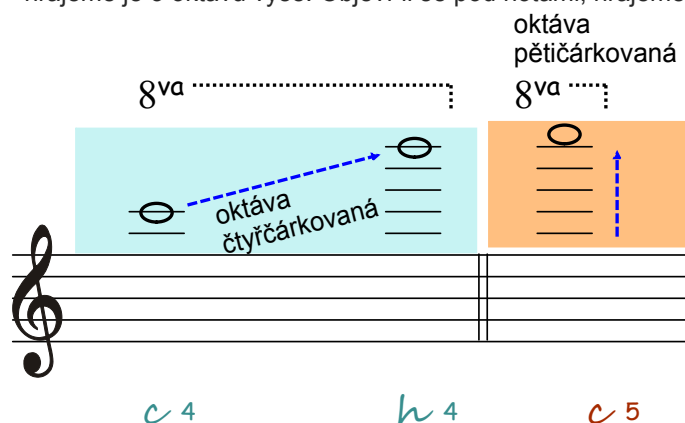
Tóny **hudební abecedy** (c, d, e, f, g, a, h) se stále opakují, pokaždé jsou jinak vysoké. Pro přehlednost je rozdělíme do devíti **oktáv**.

Každá oktáva má své jméno a označení.

Zápis noty **h₃** na páté pomocné lince je už nepřehledný. Pro zápis podobně vysokých not použijeme tzv. „osmičku“ **g^{va}** Pokud se nad notou nebo nad notami objeví toto označení,

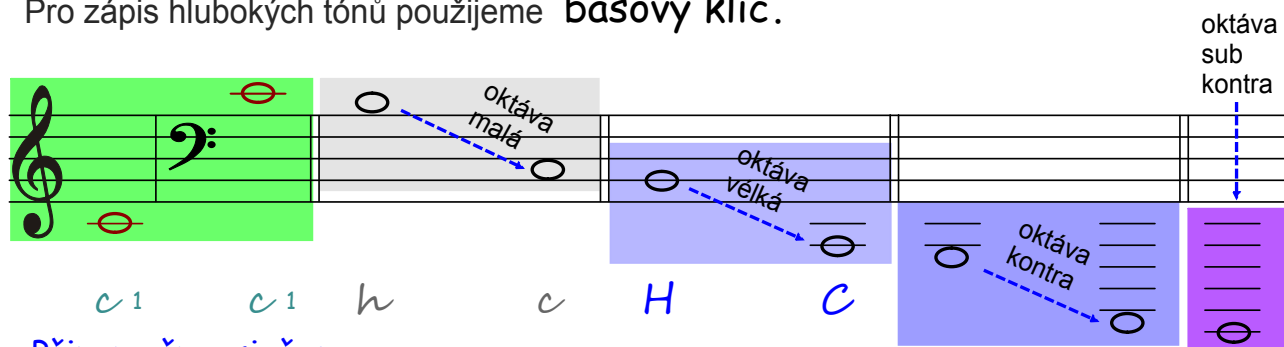
hrajeme je o oktávu výše. Objeví-li se pod notami, hrajeme o oktávu níž.

Připomeňme si, že:

- jména not z jednočárkové oktávy a výše zapisujeme vždy malými písmeny s číslem!

Pro zápis hlubokých tónů použijeme **basový klíč**.

Připomeňme si, že:

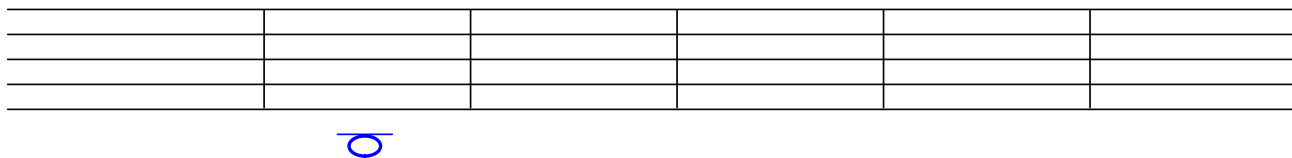
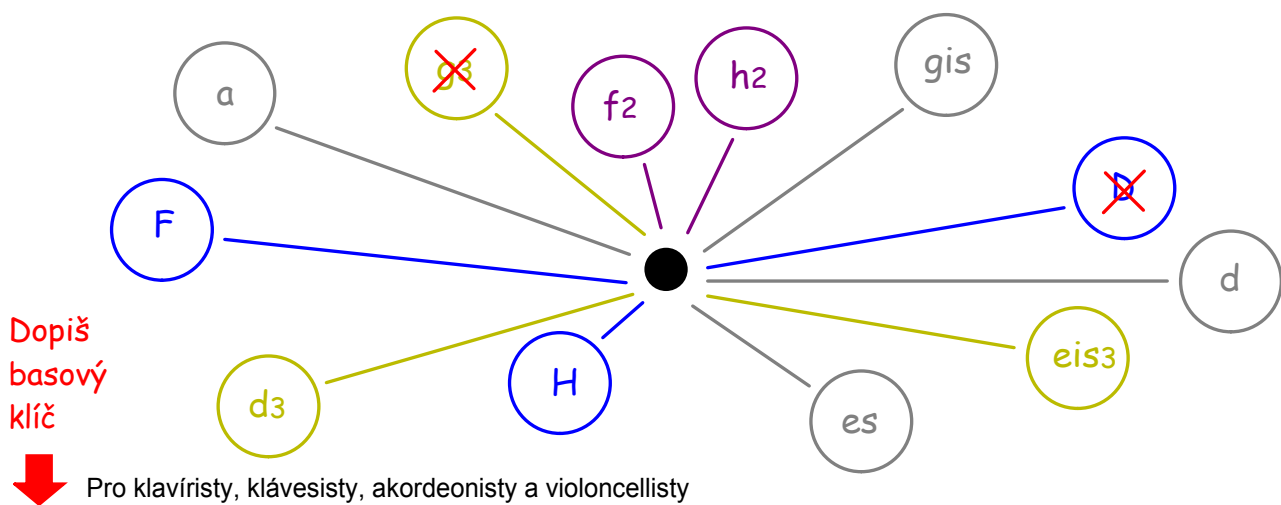
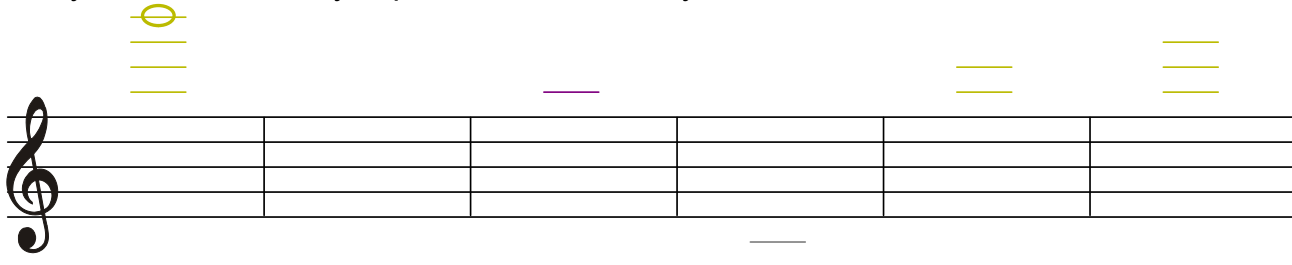
- jména not v malé oktávě zapisujeme malými písmeny bez čísla,

ve velké oktávě velkými písmeny bez čísla,

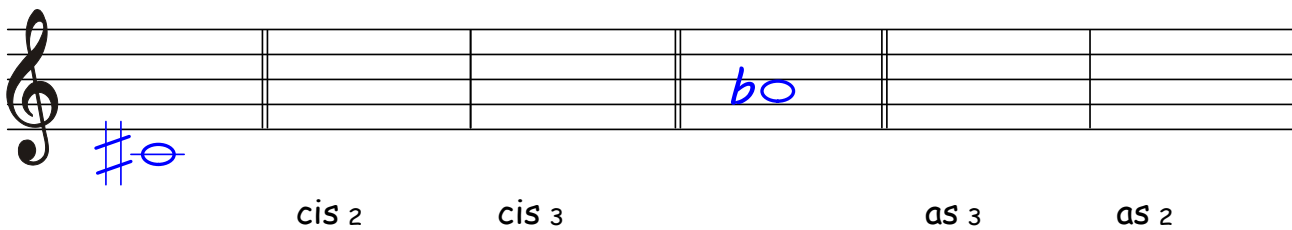
v kontra a subkontra oktávě velkými písmeny s číslem.

... procvič si
rozdělení tónů do oktáv

Noty z barevné bubliny zapiš do notové osnovy (které z nich napíšeme do basového klíče)?

Přepiš noty z jednočárkované oktávy do:

Hudební názvosloví I

Součástí notového zápisu kromě not jsou ještě další pokyny, vyjádřené italskými slovy. Pomocí těchto slov může skladatel lépe zaznamenat svou představu o skladbě. Napoví **tempo**, **dynamiku** a **výraz**, tzn. způsob, jak by měla být skladba zahrána. Aby si hudebníci na celém světě rozuměli, používají slova **z italského hudebního názvosloví**.

Naučíme se některá z nich.

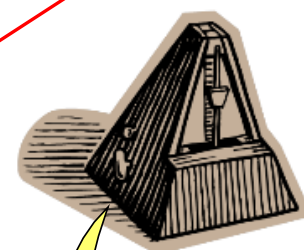
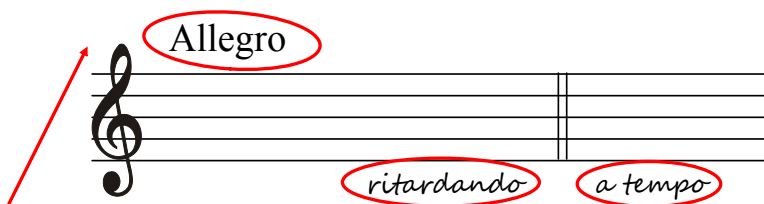
Tempová označení:

Připomeňme si, že:

Tempo

je rychlost, ve které má být skladba zahrána.

Označení tempa najdeme na začátku skladby vlevo nad notovou osnovou nebo ve skladbě samotné.

K přesnému určení tempa, použijeme přístroj zvaný **metronom**.

Tempa dělíme na:

1. pomalá, 2. středně rychlá, mírná, 3. rychlá.

Některá z nich si zapamatujeme.

- tempa pomalá - **Grave**

= těžce

Largo

= široce

Lento

= zdlouha, rozvláčně

Adagio★[adádžo] = pomalu

- tempa středně rychlá, mírná - **Andante** = krokem

Moderato = mírně

allegretto = poněkud rychleji

- tempa rychlá - **Allegro** = rychle

Vivace★[viváče] = živě, hbitě

Presto = rychle

Prestissimo = co nejrychleji

Změny v tempu - **accelerando**★[akčelerando] = zrychlovat

ritardando (rit.) = zpomalovat

a tempo = v původním tempu

★[] vyslovuj

Hudební názvosloví II

Dynamická znaménka

Abychom mohli vyjádřit různé odstíny dynamiky, musíme znát celou řadu **dynamických znamének**. Ty nám určují, jak silně nebo slabě se má hrát. V notách je najdeme jako značky nebo zkratky slov pod notovým zápisem **z italského hudebního názvosloví**.

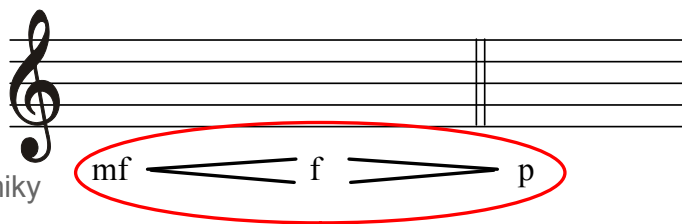
Naučíme se některé z nich.

Připomeňme si, že:

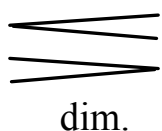
Dynamika

v hudbě znamená sílu, hlasitost přednesu skladby.

Označení dynamiky najdeme pod notovou osnovou.

ppp	piano pianissimo	= co nejslaběji
pp	pianissimo	= velmi slabě
p	piano	= slabě
mp	mezzopiano (mecopiano)	= středně slabě
mf	mezzoforte	= středně silně
f	forte	= silně
ff	fortissimo	= velmi silně
fff	forte fortissimo	= co nejsilněji

crescendo (krešendo)	= zesilovat
decrescendo	= zeslabovat
diminuendo	= zeslabovat

Přednesová označení

slouží k vyjádření nálady nebo výrazu. Velký význam v hudbě má kontrast nebo gradace (vystupňování).

Některá z nich si zapamatujeme:

espressivo = výrazně; *cantabile*[★] [kantábile] = zpěvně;
dolce[★] [dolče] = sladce, jemně; *grazioso*[★] [graciozo] = půvabně;
leggiero[★] [ledžiero] = hravě;
scherzando[★] [skercando] = žertovně;
sostenuto = zdrženlivě;
maestoso = velebně; *risoluto*[★] [rizoluto] = rázně.

★ [] vyslovuj

... procvič si hudební názvosloví (1)

Do každé bubliny dopiš správný výraz:

Allegro =

Adagio =

Moderato =

Allegretto =

Largo =

Vivace =

Lento =

Andante =

Grave =

Nápověda: krokem; poněkud rychleji; široce; rychle; pomalu; rozvláčně - zdlouha; živě; mírně; těžce.

Dopiš, co znamená:

ritardando; presto

accelerando; a tempo

prestissimo

allegro moderato *mírně* *r*

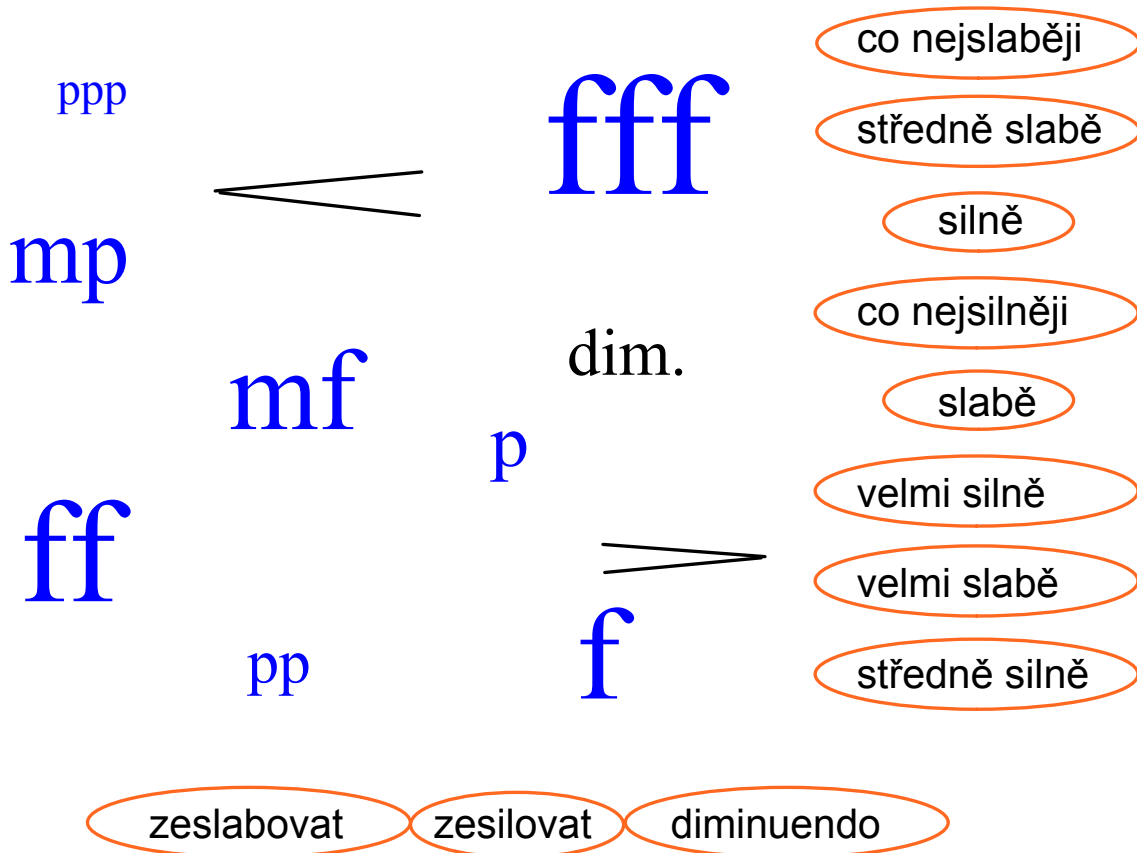
... procvič si hudební názvosloví (2)

Rozřaď tato tempová označení:

largo, vivace, moderato, allegro, andante, adagio, presto, allegretto, lento.

na:		
tempa pomalá:	tempa mírná:	tempa rychlá:
.....		
.....		
.....		

Spoj čarou dynamické znaménko a jeho význam :

... procvič si hudební názvosloví

Zakroužkuj dynamická znaménka:

Italiaa

Aulis Sallinen:

D h e A D A D

mf
Lar-go a - da -- gio, lento a - da -- gio, mol -- to le -- ga - to.

D h e A A A e D

p *f*
Pi--a--no, mol-to crescen - do, for-te, po-co di-mi-nu - en - do.

D h e A D A D

mf *mp* *pp*
mez--zo--for -- te, mez--zo - pi--a--no, pi -- a - nis -- si -- mo. Fine

D e A D D

mf
An-dan-te modera - to, po-co so-ste - nu - to, non troppo,

A D A D D A

non troppo soste--nu -- to. Ac-celerando, ac-celerando,

D A D D A A D

staccato, *staccato*, *staccato*, *staccato*.
pocco stringendo. A-llegro vi - va - ce, a-lle-gro vi-va - ce.

D h e A A

Ri -- tar--dan -- do, ri -- tar - dan - do, glis -- san-do, glis -- san-do...
D.C. al Fine

... procvič si hudební názvosloví (3b)

Podtrhni: červeně tempová označení, modře označení dynamiky,
a zeleně výrazová označení

Italiaa

Aulis Sallinen:

široce pomalu rozvláčně pomalu velmi vázaně
Largo, adagio, lento adagio, molto legato.

slabě velmi zesilovat silně poněkud zeslabovat
Piano, molto crescendo, forte, poco diminuendo,

středně silně středně slabě co nejslaběji
mezzoforte, mezzopiano, pianissimo.

Fine

zvolna (krokem) mírně poněkud zdrženlivě
||:Andante, moderato, poco sostenuto,

ne příliš ne příliš zdrženlivě
non troppo, non troppo sostenuto. :||

zrychlovat zrychlovat poněkud zrychlovat
Accelerando, accelerando, poco stringendo.

rychle živě rychle živě
||:Allegro vivace, allegro vivace. :||

zpomalovat zpomalovat klouzavě klouzavě
Ritardando, ritardando, glissando, glissando.

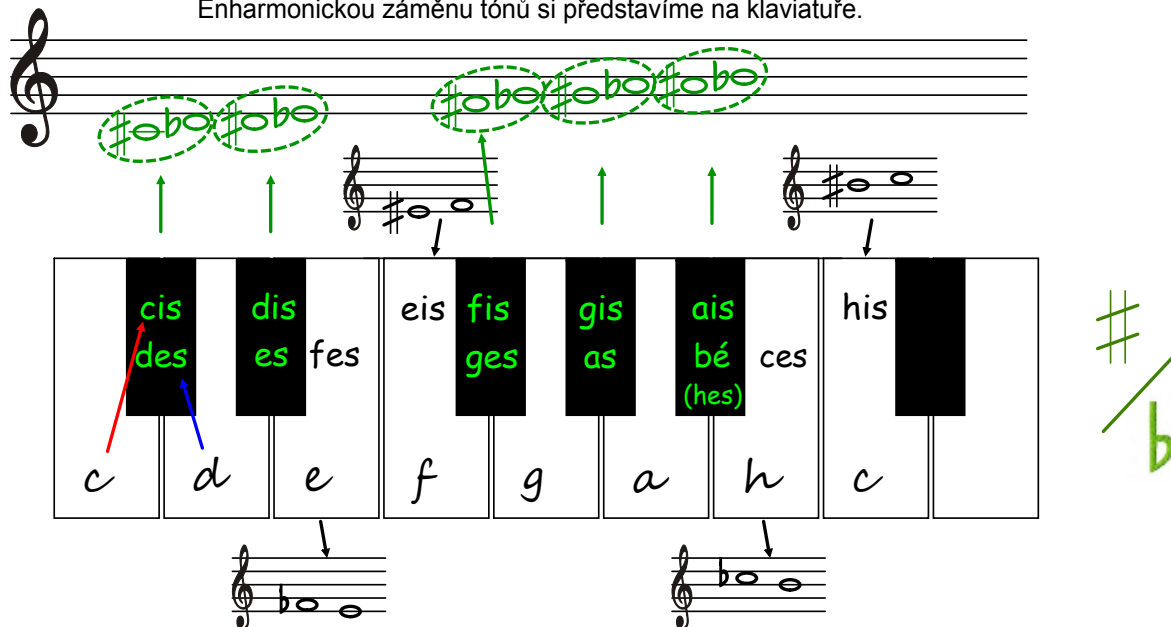
Vysvětli označení D.C. al Fine:

.....

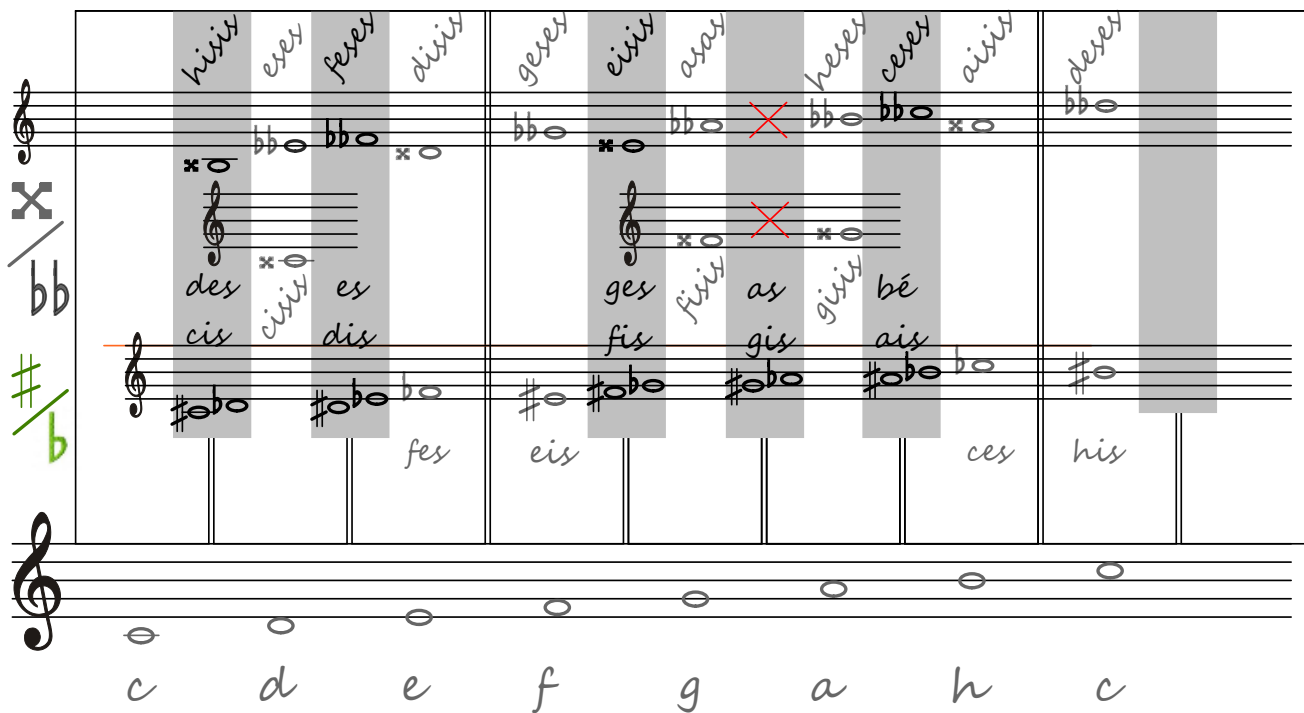
Enharmonická záměna tónů

Tóny, které zní stejně vysoko, ale jinak se jmenují, nazýváme **tóny enharmonicky záměnné**. Takové tóny můžeme mezi sebou „prohodit“, ale nesmíme změnit jejich výšku. Říkáme, že jsme je **enharmonicky zaměnili**.

Enharmonickou záměnu tónů si představíme na klaviatuře.

Enharmonicky zaměnit můžeme jakýkoliv tón dvakrát. Např. tón **c** můžeme enharmonicky zaměnit za tón **deses** nebo **his**; tón **fis** zaměníme za tón **ges** nebo **eisis**. Vyjímkou jsou tóny **gis** a **as**.

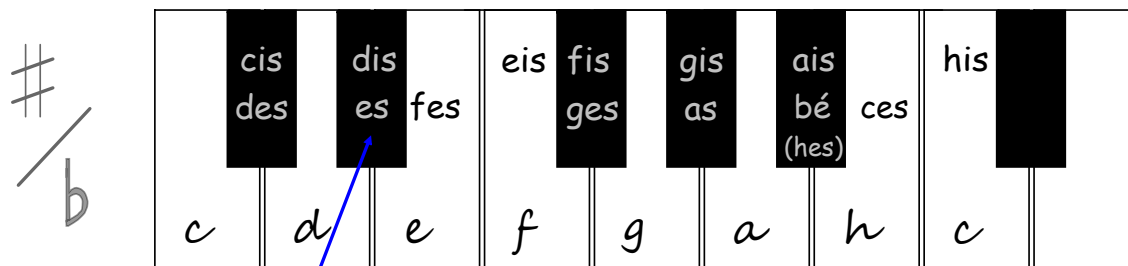

... procvič si enharmonickou záměnu (1)

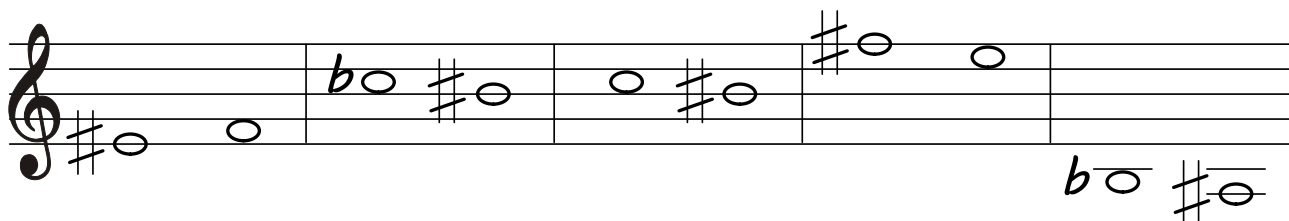
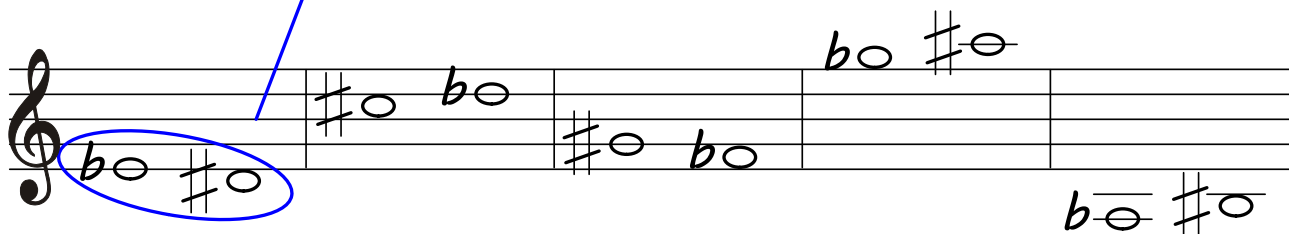
Doplň správná slova do věty:

Tónům, které stejně, ale jinak se

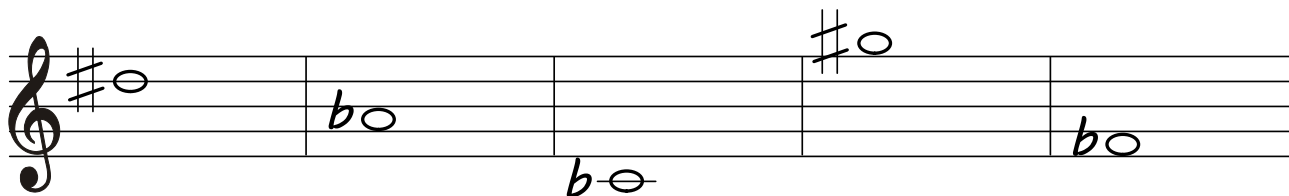
říkáme tóny).

Zakroužkuj dvojice tónů, které jsou enharmonické: (vyhledej na klaviatuře)

K daným tónům doplň druhý, enharmonicky záměnný a tóny pojmenuj: (vyhledej na klaviatuře)

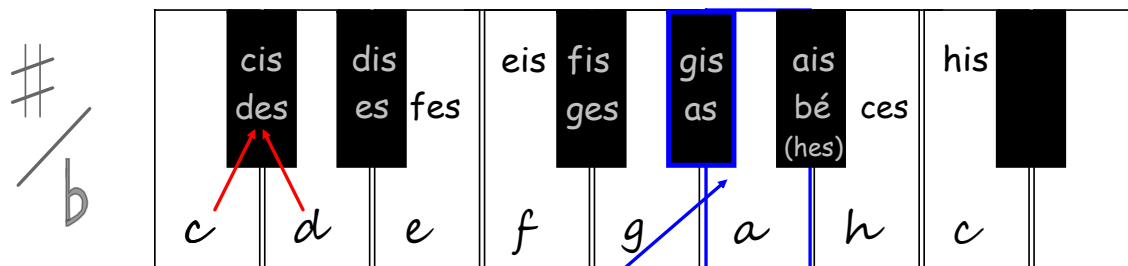
.....

... procvič si enharmonickou záměnu, vyhledej půltóny a celé tóny

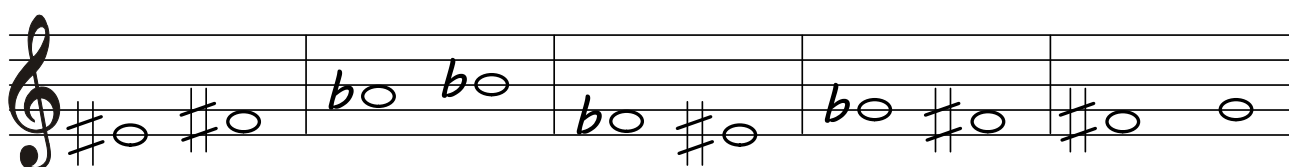
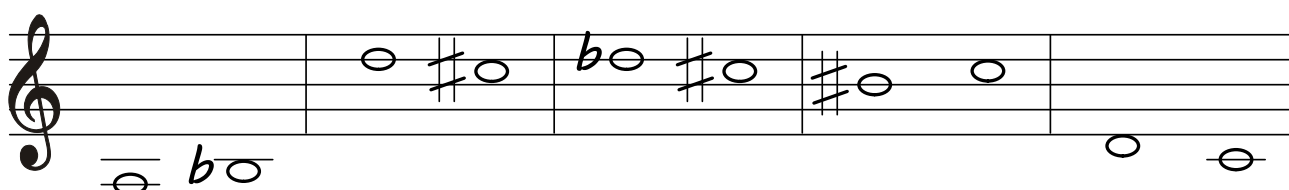
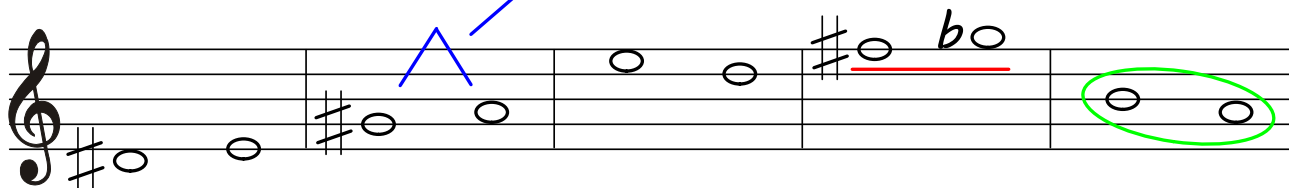
Doplň správná slova do věty:

Půltón je vzdálenost mezi dvěma tóny,

celý tón tvoří půltóny .

Označ svorkou půltóny, zakroužkuj zeleně celé tóny
a podtrhni červeně tóny enharmonicky záměnné: (vyhledej na klaviatuře)

... procvič si enharmonickou záměnu tónů s dvojitými posuvkami (1)

Doplň že:

posuvka **x** *zvyšuje* tón o půltóny a připojí

k názvu noty koncovku -

posuvka **bb** tón o půltóny a připojí

k názvu noty koncovku -

x /	bb /	# /	b	cis des his	dis es fes	eis	fis ges eisis	gis as	ais hes ceses	ces	his	
				cisis	disis		fisis	gisis	aisis			
				<i>c</i> deses	<i>d</i> eses	<i>e</i>	<i>f</i> geses	<i>g</i> asas	<i>a</i> heses	<i>h</i>	<i>c</i> deses	

Zakroužkuj dvojice tónů,
které jsou enharmonické: (vyhledej na klaviatuře)

K daným tónům doplň druhý, enharmonicky záměnný: (vyhledej na klaviatuře)

... procvič si enharmonickou záměnu tónů s dvojitými posuvkami (2)

Doplň zbývající enharmonické tóny: (vyhledej na klaviatuře)

Diagram of a piano keyboard showing enharmonic equivalents. A box highlights the G key, labeled with 'fisis', 'g', and 'asas'. An arrow points from this box to the first staff of music.

Staff 1: Treble clef. Notes: $\times$ (F), $\circ$ (F), $\circ$ (G), bb (G), $\circ$ (A), $\circ$ (A), bb (A). Blue question marks are above the second, fourth, sixth, and eighth measures.

Staff 2: Treble clef. Notes: $\circ$ (B), b (B), $\circ$ (C), $\#$ (C), $\circ$ (D), $\circ$ (D), $\#$ (E), b (E). Blue question marks are above the first, third, fifth, and seventh measures.

Doplň posuvky k notám, noty enharmonicky záměnné a jména not: (kontroluj na klaviatuře)

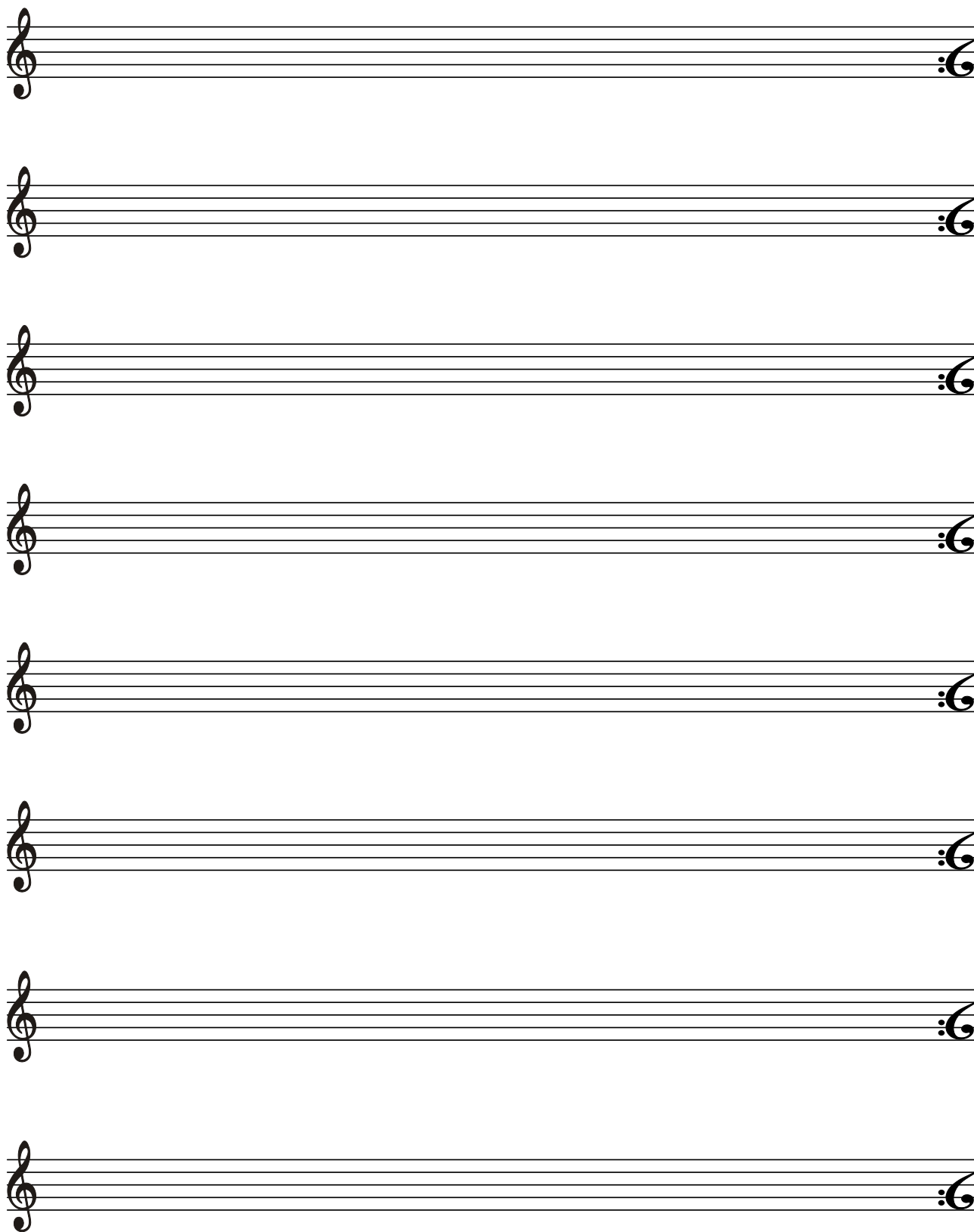
Staff 1: Treble clef. Notes: $\circ$ (F), $\times$ (F), bb (G), $\circ$ (G), $\#$ (A), b (A), $\times$ (B), $\circ$ (B), b (C), $\times$ (C). Blue question marks are above the first, third, fifth, seventh, and ninth measures.

Staff 2: Treble clef. Notes: $\circ$ (D), $\times$ (D), b (E), $\circ$ (E), $\#$ (F), b (F), $\times$ (G), $\circ$ (G), b (A), $\times$ (A).

.....

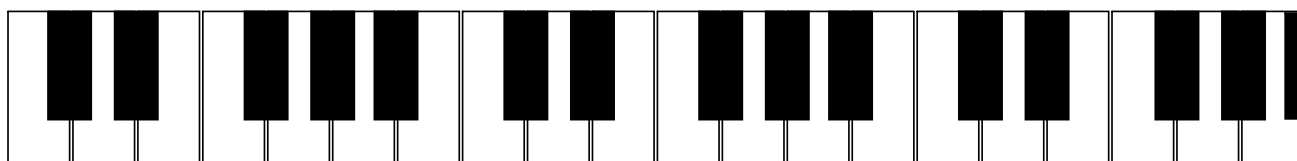
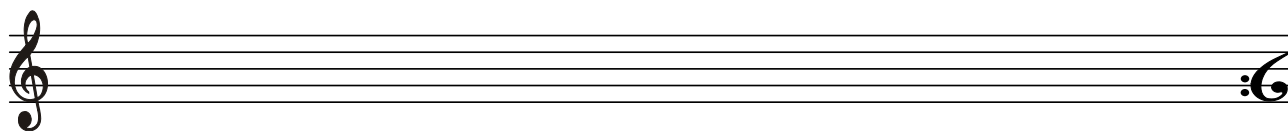
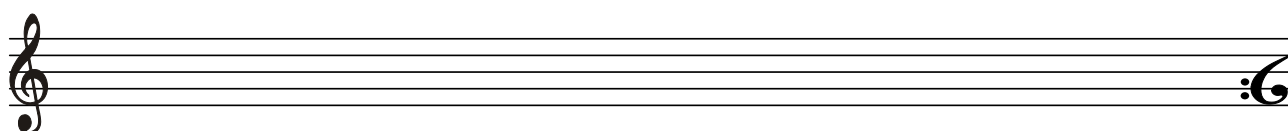
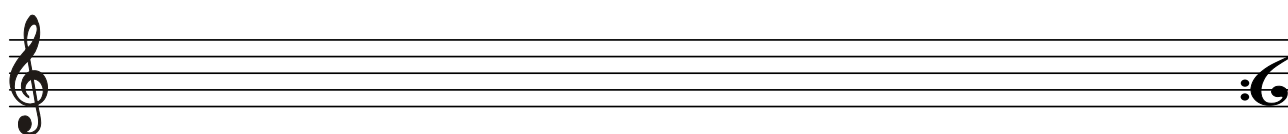
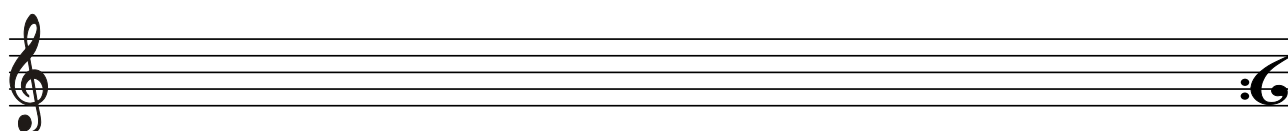
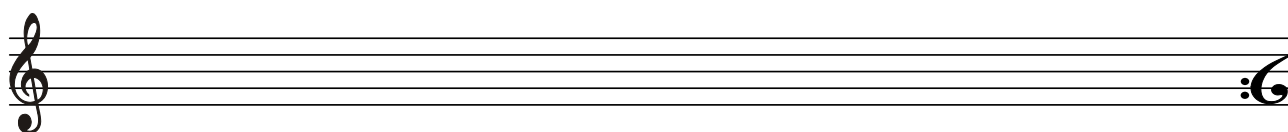
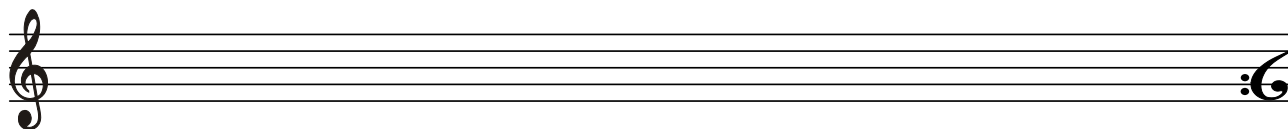
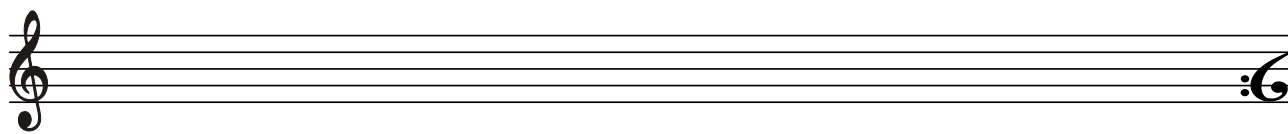
Notová osnova na úkoly

pro violoncellisty, klavíristy, klavésisty, akordeonisty

Notová osnova na úkoly

pro violoncellisty, klavíristy, klavésisty, akordeonisty

... co musím umět na pololetní test

1. Určit předznamenání durových stupnic do 7#, do 7b.
2. Určit předznamenání mollových stupnic do 7#, do 7b.
3. Zápis předznamenání stupnic (#,b) do notové osnovy z paměti.
4. Zápis stupnic: e moll, h moll, fis moll, cis moll a gis moll do notové osnovy v celých notách se jmény not.
Zápis T5, T6 T6/4 za stupnicí.
5. Určit dvojice tónů enharmonicky záměnných (i s použitím dvojitých posuvek).
6. K danému tónu zapsat druhý, enharmonicky záměnný (i s použitím dvojitých posuvek).

